

CENTRALNY
ORGAN ZWIĄZKU
NAUCZYCIELSTWA
POLSKIEGO

Głos Nauczycielski

Tygodnik społeczno - oświatowy

ROK LV NR 38

WARSZAWA, DNIA 17 WRZEŚNIA 1972 R.

CENA 80 GR

ZNP w latach 1970-72

PLENUM ZARZĄDU GŁÓWNEGO, obradujące w dniu 24 maja, postanowiło zwołać w październiku bieżącego roku XI Krajowy Zjazd Delegatów ZNP. Dokładny termin zjazdu ustalony zostanie na najbliższym Plenum ZG ZNP, które zbierze się w dniu 21 września.

W czasie tego posiedzenia plenum powinno przyjąć również sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego w okresie ostatniej kadencji. Poprzedni X Krajowy Zjazd Delegatów odbył się w dniach 25—27 maja 1970 roku. Sprawozdanie obejmie zatem okres ponad dwuletniej działalności Związku.

Dzisiejszy numer „Głosu Nauczycielskiego” poświęcamy niemal w całości materiałom obrazującym tę działalność. Za mieszczymy w nim zasadniczą treść przygotowanego na zjazd sprawozdania Zarządu Głównego.

Praca Związku, problemy, jakie przyszło rozwiązywać Zarządowi Głównemu w kończącej się kadencji, osiągnięte rezultaty, zadania na przyszłość — dotyczą istotnych spraw oświaty, nauki oraz zatrudnionych w szkolnictwie pracowników — stąd też uważamy za celowe i pożyteczne zapoznanie, za pośrednictwem naszego pisma, ogółu członków ZNP z przygotowywanym na zjazd sprawozdaniem.

Przeгляд minionego etapu tej działalności nie może być dokonany w oderwaniu od przemian społecznych w naszym kraju, nowej pod wieloma względami sytuacji szkolnictwa i nauczycieli po VI Zjeździe PZPR.

Charakterystyczną cechą okresu sprawozdawczego są wielostronne wysiłki, zmierzające do unowocześnienia systemu i podniesienia poziomu szkolnictwa, zgodnie z potrzebami społeczno-ekonomicznego rozwoju Polski, wymaganiami postępu naukowo-technicznego, dążeniami samych nauczycieli.

Podjęte zostały decyzje o znaczeniu daleko wykraczającym poza dzień dzisiejszy. Należą do nich: uchwalenie przez Sejm PRL Karty Praw i Obowiązków Nauczyciela, wejście w życie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie uposażenia nauczycieli i nauczycieli akademickich, utworzenie dwu ministerstw — Oświaty i Wychowania oraz Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Decyzje te stanowią istotny czynnik zmian modelowych w systemie edukacji narodowej, sprzyjają podnoszeniu poziomu pracy szkół, zapewniają pracownikom niespotykaną w dotychczasowej praktyce poprawę warunków bytu.

Perspektywiczny program rozwoju oświaty w naszym kraju wytyczyła uchwała VI Zjazdu PZPR. Zawiera ona wizję szkoły, która powinna być urzeczywistniana pracą, zintegrowanym wysiłkiem, zbiorowym doświadczeniem i zaangażowaniem nauczycielstwa, władz oświatowych i ZNP. Szkoły nowoczesnej, sprawnie zarządzanej i kierowanej, dobrze spełniającej swe zadania dydaktyczne i wychowawcze, stanowiącej twórczy warsztat poszukiwań i

wdrożeń doskonalszych metod nauczania i wychowania, dającej całej młodzieży wykształcenie średnie, otwierającej najbardziej szerokie możliwości rozwoju intelektualnego. Szkoły posiadającej wykształconych, stale zwiększających zasób wiedzy i doświadczenia, głęboko zaangażowanych ideowo i społecznie nauczycieli.

Podstawy do optymistycznej oceny perspektyw rozwoju oświaty daje również praca Komitetu Ekspertów pod przewodnictwem prof. dra Jana Szczepańskiego, za powieść uchwalenia w 200 rocznicę Komisji Edukacji Narodowej ustawy o systemie oświaty i wychowania; ożywiająca nauczycielstwo woła dośkonaleń szkół wszystkich typów i stopni; opracowanie przez resorty oraz PAN programów unowocześnienia zarządzania i kierowania

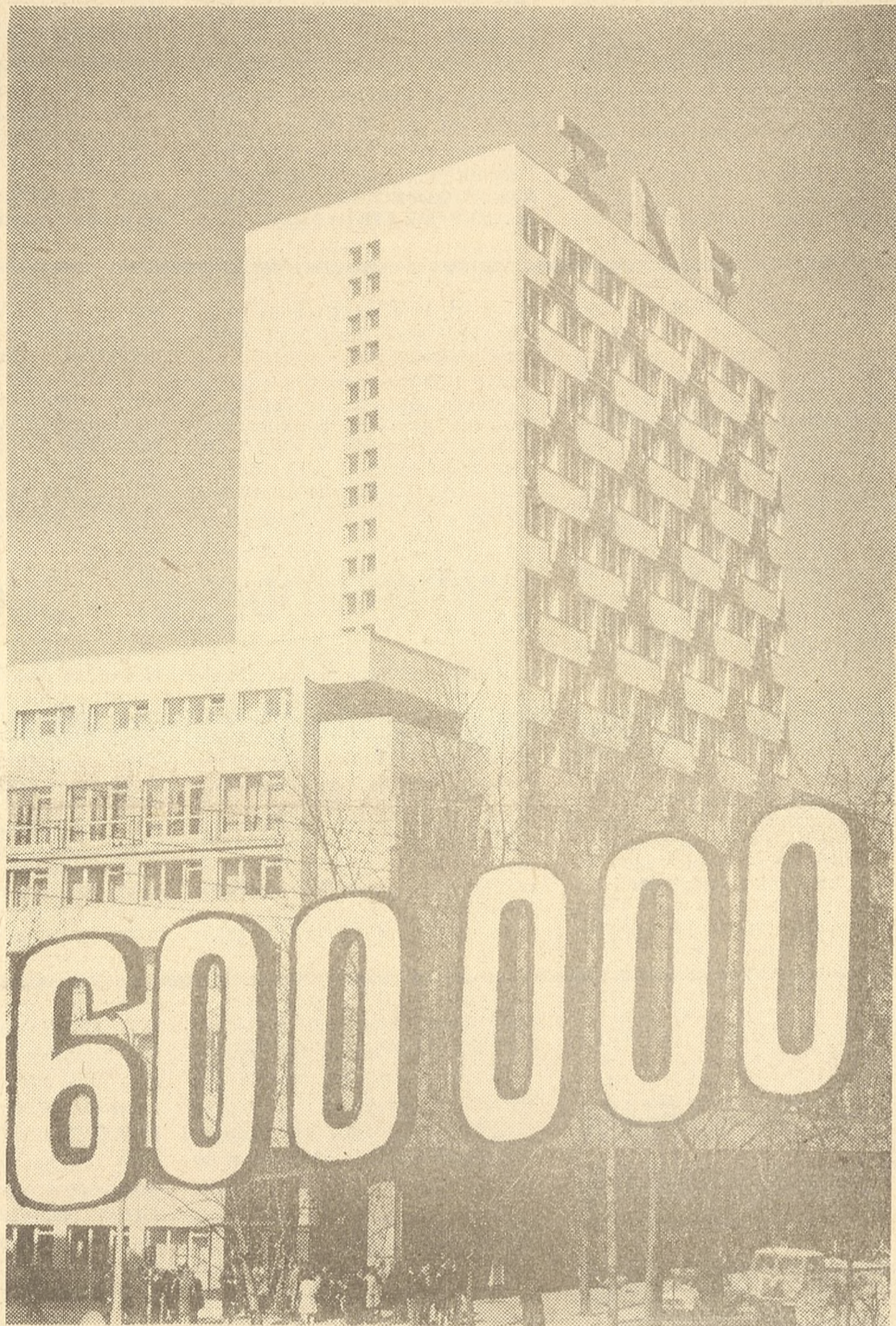
Jest nas już

szkolnictwem, uwzględniających opinie i postulaty środowiska oświatowego i naukowego, w tym także instancji terenowych i Zarządu Głównego ZNP.

W pracach nad doskonaleniem systemu oświaty i wychowania oraz polepszania warunków i wyników pracy szkół i nauczycieli — Związek uczestniczył w wielu formach, realizując uchwałę X Zjazdu Delegatów, która między innymi stwierdza:

„Obecnie najważniejszym zadaniem jest doskonalenie systemu oświaty i wychowania, zintensyfikowanie badań naukowych nad funkcjonowaniem tego systemu oraz prac nad modelem ustroju szkolnego niedalekiej przyszłości, modelem dostosowanym do potrzeb i wymogów rozwoju gospodarczego kraju. Realizacja tych zadań wymaga opracowania wieloletnich programów rozwoju oświaty i nauki w oparciu o wnikliwą ocenę ich stanu aktualnego oraz perspektywicznych potrzeb i rzeczywistych możliwości kraju”.

Idee Karty Praw i Obowiązków Nauczyciela oraz treść rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie uposażenia pracowników oświaty i nauki — to realizacja głównych postulatów, o którą od lat zabiegał Związek Nauczycielstwa Polskiego. Formułowane ją wielokrotnie w wystąpieniach instancji związkowych do władz politycznych i państwowych, zajmowały one także czołowe miejsce w uchwałach kra-

Jowych zjazdów delegatów jako uogólnienie opinii ogółu członków ZNP.

W uchwale ostatniego zjazdu czytamy: „X Krajowy Zjazd Delegatów ZNP zobowiązuje Zarząd Główny do rozwijania starań o doskonalenie systemu plac w oświacie i nauce w celu wyrównywania dysproporcji między wynagrodzeniem pracowników oświaty i nauki oraz pracowników o tych samych bądź podobnych kwalifikacjach, zatrudnionych w innych działach gospodarki narodowej. Przy podwyżkach płac należy uwzględnić głównie podnoszenie poziomu poborów zasadniczych, przyspieszenie awansu automatycznego (...) a także uwzględnić zrównanie uposażeń wychowawczyń przedszkoli z poborami nauczycieli o podobnych kwalifikacjach (...) Zjazd wypowiada się za utworzeniem resortowego funduszu socjalnego w celu umożliwienia pracodawcy i ZNP skuteczniejszego rozwijania akcji socjalnej dla pracowników oświaty i nauki, zwłaszcza w zakresie wypoczynku i lecznictwa, turystyki i zbiorowego żywienia”.

Dzisiaj można stwierdzić, że nastąpiła pełna realizacja tej części uchwały X Zjazdu Delegatów ZNP. Zarówno decyzje w sprawach materialnych i socjalnych, dotyczące nowego systemu plac, prawnego zagwarantowania odpowiednich warunków mieszkaniowych, korzystniejszego zaopatrzenia emerytalnego, ustanowienia fundu-

szu socjalnego, jak również w kwestii wyrażania społecznego uznania nauczycielom za ich pracę (tytuły zawodowe, odznaczenia, Dzień Nauczyciela itd.) — sprzyjają podniesieniu atrakcyjności zawodu nauczycielskiego, stabilizacji w obrębie tej grupy pracowniczej. Stawiając przed nauczycielami wysokie wymagania, ustawa jednocześnie stwarza warunki sprzyjające sprostaniu tym wymaganiom.

Na obecny Zjazd Związek przychodzi z poważnym dorobkiem w realizacji uchwały X Zjazdu Delegatów, w wypełnianiu swej roli społecznej. Jednocześnie stoją przed Związkiem nowe problemy i trudne zadania, wymagające rozległej inicjatywy i wielkiego wysiłku.

Dorobkowi i problemom pracy Związku poświęcone są poszczególne opracowania zamieszczone w numerze. Dotyczą one:

- osiągnięć i zadań ZNP w doskonaleniu oświaty i nauki;
- spraw kwalifikacji zawodowych oraz doskonalenia nauczycieli i młodej kadry naukowej;
- problematyki warunków pracy i życia nauczycieli;
- sytuacji i dorobku w zakresie rozwijania kultury, turystyki, wychowania fizycznego i sportu;
- działalności organizacyjnej;
- działalności finansowo-gospodarczej;
- prac Głównej Komisji Rewizyjnej.

W 26 numerze „Głosu Nauczycielskiego” z dnia 25 czerwca 1972 roku opublikowaliśmy tekst konkursu na temat wspomnień nauczycieli. Ponieważ chcielibyśmy umożliwić udział w konkursie jak największej liczbie kolegów, przypominamy raz jeszcze jego treść.

Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego, Ministerstwo Oświaty i Wychowania oraz Telewizja Polska ogłaszają w związku z zbliżającą się 200 rocznicą powstania Komisji Edukacji Narodowej — konkurs pod hasłem:

„Z PAMIĘTNIKA WYCHOWAWCY”

Celem konkursu jest zebranie materiałów obrazujących twórczą pracę nauczycieli i wychowawców nad kształtowaniem świadomości, poglądów, przekonań oraz obywatelskich i patriotycznych uczuć i postaw moralnych dzieci i młodzieży.

Treść pracy konkursowej po-

winna być oparta na konkretnych przykładach działalności wychowawczej zarówno w szkole, jak i w innych placówkach oświatowo-wychowawczych, w zakładach opiekuńczych, w organizacjach młodzieżowych i społecznych.

Chodzi o wyłowienie i opis naj-

Objętość pracy konkursowej — do 50 stron maszynopisu (lub czytelnego rękopisu).

Na życzenie Czytelników termin nadsyłania prac został przedłużony do dnia 15 października 1972 roku. Ogłoszenie wyników konkursu nastąpi w grudniu 1972 roku.

Organizatorzy konkursu zastrzegają sobie prawo do innego podziału nagród.

Do udziału w konkursie organizatorzy zapraszają nauczycieli i wychowawców wszystkich typów szkół podstawowych i średnich oraz innych placówek oświatowych i organizacji wychowawczych.

Przewiduje się druk najlepszych prac oraz wykorzystanie ich w programach telewizyjnych (za co przysługiwać będzie honorarium — niezależnie od nagród).

Prace oznaczone godłem należy nadsyłać do Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego — Warszawa, ul. Spasowskiego 6/8, z dopiskiem: konkurs „Z pamiętnika wychowawcy”. Prosi się o dołączenie do prac zamkniętych kopert z nazwiskiem i adresem autora.

Skład jury zostanie ogłoszony w późniejszym terminie.

WIELKI KONKURS DLA NAUCZYCIELI I WYCHOWAWCÓW

ciekawszych przypadków w pracy wychowawczej: i tych zakończonych powodzeniem i tych, które z określonych powodów nie powiodły się.

Praca konkursowa może być ilustrowana zdjęciami, rysunkami, mogą być do niej dołączone inne, związane z treścią materiały.

Motto konkursu: **TAKIE BĘDĄ RZECZYPOSPOLITE — JAKIE MŁODZIEŻY CHOWANIE...**

Dla zwycięzców konkursu przewidziane są następujące nagrody:

- I nagroda — 15 000 zł**
 - dwie II nagrody po 10 000 zł**
 - trzy III nagrody po 7 500 zł**
 - pięć IV nagród po 5 000 zł**
 - oraz 40 wyróżnień po 1 500 zł**
- (w tym część wyróżnień w bonach towarowych realizowanych na terenie całego kraju)

Związek Nauczycielstwa Polskiego prowadzi od lat systematyczną współpracę z Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Radzieckiej. Wspólnie organizuje się imprezy kulturalno-artystyczne, jak koncerty laureatów Festiwalu Piosenki Radzieckiej, pokazy filmowe, wystawy plastyczne. TPPR włącza się każdego roku do realizacji programów szkoleniowych na kursach wakacyjnych dla nauczycieli — społecznych działaczy związkowych, organizując tzw. Dni Przyjaźni. Na program tych „Dni” składają się spotkania uczestników kursów z pracownikami ambasady i konsulatów ZSRR. Wygłaszane są prelekcje o aktualnych problemach współpracy polsko-radzieckiej i o najnowszych osiągnięciach Związku Radzieckiego w różnych dziedzinach życia gospodarczego, politycznego, naukowego i kulturalno-oświatowego. Poza spotkaniami i prelekcjami organizowane są też na koszt TPPR imprezy artystyczne, jak wyświe-

tlanie filmów radzieckich, koncerty wokalnno-muzyczne, spektakle teatralne itp.

ZNP i TPPR ogłaszają wspólne konkursy dla nauczycieli-twórców (na przykład konkurs plastyczny i literacki z okazji 100 rocznicy urodzin W.I. Lenina). W roku bieżącym wspólne przedsięwzięcia ZNP i TPPR mają na

towaniu działaczy związkowych i nauczycieli do udziału w tych konkursach Zespół Pracy Społeczno-Oświatowej ZG ZNP, wspólnie z Zarządem Głównym TPPR, zorganizował wycieczkę szkoleniową do Związku Radzieckiego. Trasa wiodła przez Lwów, Odesę (rejs po Morzu Czarnym połączony ze zwiedzaniem Jałty,

Szczególnie cennych przeżyć turystyczno-krajoznawczych a także kulturalnych dostarczył uczestnikom wspomniany rejs po Morzu Czarnym na luksusowym statku M/S „Szota Rustaweli”. Zwiedzając porty i miejscowości wypoczynkowe ZSRR nad Morzem Czarnym uczestnicy wycieczki zebrali bogaty materiał fotograficzny.

Wynieśli z pobytu w Kraju Rad wiele niezapomnianych przeżyć. Znajdą one zapewne wyraz w ich twórczości, której ślady znajdziemy w konkursie. Najlepsze prace konkursowe zostaną wykorzystane w publikacjach oraz w działalności kulturalno-oświatowej wśród nauczycieli i młodzieży szkolnej.

Wycieczka ma także inną wielką wartość. Nawiązanie bezpośrednich kontaktów obu zaprzyjaźnionych organizacji utrwala nasze więzy przyjaźni i braterstwa z narodami Związku Radzieckiego.

JAN MOŁDA

LWÓW — ODESSA — SUCHUMI...

celu jak najlepsze przygotowanie nauczycieli do obchodów 50 rocznicy powstania ZSRR. Sprawa ta znalazła odbicie w programach tegorocznych kursów wakacyjnych, a ponadto pod hasłem: „50 lat Związku Radzieckiego” ogłoszone zostały trzy konkursy: literacki, plastyczny i fotograficzno-filmowy dla nauczycieli-twórców i działaczy społeczno-kulturalnych ZNP.

Ostatnio — z myślą o przygo-

Noworosyjska, Suchumi, Batumi, Soczi) i Kijów. W imprezie tej uczestniczyło 34 działaczy okręgowych klubów filmowych i literackich. Uczestnicy wycieczki mieli możliwość zapoznania się nie tylko z zabytkami i nowoczesnymi obiektami budownictwa socjalistycznego w zwiedzanych miastach. Nawiązali też osobiste kontakty z nauczycielami, wymieniano adresy z postanowieniem utrzymywania korespondencji.

100 LAT WIEKU PRACY PEDAGOGICZNEJ

Jubileusz pięćdziesięciolecia pracy nauczycielskiej obchodził kolega LEON NIEWIADOMSKI. Pracę pedagogiczną rozpoczął w sierpniu 1922 roku we wsi Scibo-

rze, powiat Inowrocław. Od roku 1923 do września 1972 pracuje nieprzerwanie na terenie powiatu mogileńskiego i w mieście Mogilnie. Po wojnie jest jednym z pierwszych organizatorów szkolnictwa w powiecie i jednocześnie obejmuje kierownictwo Szkoły Podstawowej nr 1 w Mogilnie, które to stanowisko pełni do roku 1969. Po przejściu na emeryturę pracuje dalej jako dyrektor Wieczornego Liceum Ogólnokształcącego w Mogilnie do września 1972 roku.

W okresie pracy zawodowej jest czynnym działaczem w organizacjach młodzieżowych, w harcerstwie, aktywnie pracuje społecznie. Brał czynny udział w pracach rad narodowych. Był wiceprzewodniczącym a następnie w latach 1946—1948 przewodniczącym Prezydium MRN w Mogilnie. Do roku 1968 był członkiem Prezydium PRN.

Jest działaczem PTTK, bardzo dużo pracy włożył w organizację turystyki młodzieży i dorosłych. Jest współorganizatorem Za-

rzędu Oddziału ZNP po wojnie, członkiem tego zarządu, a następnie do roku 1967 członkiem Prezydium. Do chwili obecnej czynnie działa w ZBoWiD. Za ofiarną pracę i działalność społeczną otrzymał wiele odznaczeń i wyróżnień, między innymi Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal X-lecia PRL, Złotą Odznakę ZNP.

Zarząd Oddziału ZNP w Mogilnie życzy Jubilatowi wiele zdrowia i długich lat życia.

Głos wyjaśnia

Sprawa zaliczania nauczycieli do pierwszej kategorii zatrudnienia

Rada Ministrów, działając na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 roku o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dziennik Ustaw nr 3, poz. 6 z 1968 roku oraz nr 16, poz. 114 z 1972 roku) wydała rozporządzenie w dniu 19 sierpnia 1972 roku (Dziennik Ustaw nr 35, poz. 241), w którym ustaliła, co następuje:
Nauczyciel jest zaliczany do I kategorii za-

- trudnienia, jeżeli wykonuje pracę:
- 1) na stanowisku nauczyciela lub innego pracownika pedagogicznego:
 - a) w państwowych szkołach i innych placówkach oświatowych i szkoleniowych, wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych;
 - b) w placówkach leczniczych, leczniczo-wychowawczych i leczniczo-opiekuńczych;
 - c) w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich oraz szkołach przy zakładach karnych;
 - d) w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych, ośrodkach metodycznych i placówkach poradnictwa wychowawczo-zawodowego;
 - e) w szkołach niepaństwowych, na które rozciągnięto przepisy Karty Praw i Obowiązków Nauczyciela;
 - f) w jednostkach zaopatrzenia naukowo-pedagogicznego;
- 2) w centralnych i te-

- renowych organach administracji szkolnej;
- 3) w Związku Nauczycielstwa Polskiego i innych organizacjach politycznych i społecznych, jeżeli do pracy tej został on urlopowany.
- Rozporządzenie ustala okresy pracy, które zalicza się do I kategorii.
- Do okresów zatrudnienia I kategorii zalicza się:
 - a) okresy tajnego nauczania w czasie okupacji oraz
 - b) okresy zatrudnienia na stanowisku nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego w szkołach niepaństwowych innych niż wymienione w punkcie 1, litera „e” niniejszej informacji oraz inne okresy zaliczone do wymiaru uposażenia, jednakże w wymiarze nie większym niż 5 lat i pod warunkiem wykonywania zatrudnienia I kategorii ostatnio przed przyznaniem emerytury lub renty inwalidzkiej (punkt 1—3).

- Przy ustalaniu okresu zatrudnienia I kategorii nie uwzględnia się okresów zatrudnienia wykonywanego w wymiarze czasu pracy mniejszym niż połowa etatu.
- Nauczyciel (wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny) ma prawo do emerytury, jeżeli:
 - 1) ma okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety i 25 lat dla mężczyzny, w tym co najmniej 15 lat zatrudnienia w I kategorii;
 - 2) osiągnął wiek: kobieta — 55 lat, mężczyzna — 60 lat;
 - 3) osiągnięcie wieku nastąpiło w czasie zatrudnienia albo w ciągu 5 lat od ustania zatrudnienia.
- Spełnienie powyższego warunku (punkt 3) nie jest wymagane od kobiet, które mają co najmniej 30 lat zatrudnienia, i od mężczyzn, którzy mają co najmniej 35 lat zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat zatrudnienia w I kategorii.

- Nauczyciel (wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny), który nie spełnia warunków podanych wyżej, ma prawo do emerytury na zasadach ogólnych (II kategorii).
- Prawo do renty inwalidzkiej nabywa nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny na zasadach ogólnych, określonych w ustawie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 sierpnia 1972 roku obejmuje swoimi postanowieniami również nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w szkołach i innych placówkach oświatowych - wychowawczych — przed dniem 1 maja 1972 roku.
- Cytowane wyżej rozporządzenie ma moc prawną od 1 maja 1972 roku, chociaż weszło w życie z dniem 1 września 1972 roku,

EMERYCI ODCHODZĄ

Rozstanie ma w sobie zawsze coś z melancholii i smutku. Cóż dopiero, gdy odchodzi od swej pracy nauczyciel przez szereg długich lat związany serdecznymi więzami ze szkołą. Dla niejednego stała się ona wszystkim.

A jednak i te ciężkie chwile można jakoś rozjaśnić, uczynić łatwiejszymi do zniesienia.

Tak było w Rypinie. W dniu 25 sierpnia bieżącego roku w sali posiedzeń Prez. PRN zebrało się kilkunastu odchodzących na emeryturę nauczycieli naszego powiatu. Wydział Oświaty w komplecie z inspektorem Stanisławem Zasiłowiczem na czele, prezes Oddziału ZNP — kol. Ignacy Januszewski, przedstawiciele władz w osobach: sekretarza propagandy PZPR — Edwarda Robalewskiego, zastępcy przewodniczącego Powiatowej Rady Narodowej — Tadeusza Bojanowskiego oraz zastępcy komendanta MO — Jana Dwojaczego.

Zasiadamy do stołu. Estetycznie zrobione kanapki, ciasta, kawa i tradycyjna lampka wina. Po chwili gwar milknie. Przemawia inspektor Zasiłowicz. W ciepłych, serdecznych słowach dziękuje nauczycielom za ich ofiarną, długoletnią pracę rozpoczętą po wojnie w jakże ciężkich warunkach. Życzy powodzenia w dalszym życiu. Prosi o niezrywanie kontaktu ze szkołą. Po czym wraz z prezesem Zarządu Oddziału ZNP, kol. Januszewskim wręczają każdemu list—podziękowanie, kwiaty i kopertę z dwumiesięczną odprawą. Serdeczny uścisk dłoni.

W podobnie ciepłych słowach żegnają odchodzących tow. Robalewski oraz tow. Bojanowski. Proszą, by nadal służyli pomocą i doświadczeniem.

Snuje się łańcuch wspomnień. Nauczyciele są wzruszeni... dziękują. Słowa więźna w gardle. Oczywiście, że pomożemy. Przecież myśmy przysięgli tej wymarzonej Polsce Ludowej, że będziemy służyć jej pracą w każdej potrzebie.

Najbardziej chyba wzrusza fakt, iż tam, gdzie nauczyciel chce, czuje się na siłach i może ze względu na istniejące w szkole warunki pracować, pozostawia mu się kilka godzin lekcji. Nie jest wyrzucony za burtę życia. Czuje się jeszcze potrzebny. Czuje się życzliwe serca. A to jest już tak wiele. To może zrozumieć tylko ten, kto odchodzi...

W przeciwieństwie do tego bardzo ludzkiego podejścia, jakże przykrym kontrastem okazało się stanowisko ZUS.

Wydział Oświaty do tej pory nie może dokonać formalności w związku z przejściem na emeryturę nauczycieli odchodzących po 1 maja 1972 r., bo... nie ma odpowiednich druków. ZUS przysyła emeryturę według starych obliczeń. Czyżby nie honorował Karty Praw i Obowiązków Nauczyciela oraz rozporządzenia ministra pracy, płac i spraw socjalnych z dnia 25 lipca 1972 roku? (Dziennik Ustaw nr 32 z dnia 12.8.1972 roku).

Ambitni nauczyciele nie chcą tych pieniędzy przyjąć, żeby nie stwarzać pozorów, iż zgadzają się na taki wymiar.

Na telefoniczne zapytanie urzędniczki Wydziału Oświaty, co ma robić — ZUS w Bydgoszczy odpowiedział: obliczać według starych stawek, albo... czekać na nowe druki, które... jakoby ma wydać Ministerstwo Oświaty!

Dobrze, że otrzymaliśmy odprawę. Jak inaczej przetrwalibyśmy ten trudny okres, gdy się nie ma ani pensji, ani emerytury? A przecież żyć trzeba.

Taka sytuacja stwarza nieprzyjemny nastrój niepokoju. Emeryci czekają. Jak długo...?

JADWIGA GUMIŃSKA

UDZIAŁ ZNP W ROZWOJU OŚWIATY I NAUKI

Podstawowe kierunki działalności ZNP w dziedzinie oświaty określone zostały w uchwale X Krajowego Zjazdu Delegatów.

Program związkowy został wzbogacony wnioskami wynikającymi z dyskusji nad wytycznymi na VI Zjazd PZPR, przeprowadzonej we wszystkich ogniwach i instancjach. Dyskusję przedjazdową w środowisku nauczycielskim ukierunkowało plenarne posiedzenie Zarządu Głównego, zwołane w październiku 1971 roku.

Szczególnie aktywnie włączył się Związek Nauczycielstwa Polskiego w realizację uchwał VI Zjazdu PZPR dotyczących rozwoju oświaty i wychowania. W styczniu 1972 roku obradowało plenum Zarządu Głównego, które nakreśliło obszerny program działalności Związku, wynikający z dyrektyw VI Zjazdu. Sprowadzają się one do dwu zasadniczych kręgów zagadnień.

Pierwszy dotyczy wypracowania projektu nowego modelu systemu oświatowo-wychowawczego, w którym uwzględnione zostaną dążenia do upowszechnienia kształcenia na poziomie średnim; unowocześnienia koncepcji programowo-organizacyjnej szkół wszystkich typów i szczebli; dopracowania się nowoczesnego systemu kształcenia i doskonalenia nauczycieli; wprowadzenia efektywnych metod pracy pedagogicznej; poprawy bazy dydaktycznej.

Drugi ma na celu wyzwalanie inicjatyw nauczycieli na rzecz podnoszenia poziomu i efektywności dydaktyczno-wychowawczej pracy szkoły; budzenie ambicji osiągania mistrzostwa pedagogicznego i wysokich wyników własnej pracy; kształtowanie atmosfery sprzyjającej koncentrowaniu uwagi zespołów pedagogicznych na doskonaleniu procesów kształcenia.

Uchwała VI Zjazdu podkreśla, iż należy rozwijać szeroki nurt powołanego doskonalenia szkół wszystkich typów i stopni oraz dążyć do wyrównania poziomu ich pracy, że każda szkoła powinna posiadać własny program rozwoju do 1975 roku, opracowany przy współudziale nauczycieli i wkładzie organizacji młodzieżowych.

ZNP włączył się aktywnie do realizacji wysiłków zmierzających do podnoszenia jakości pracy szkół, prowadził dyskusję nad ważnymi problemami oświaty, inspirował podejmowanie spraw wezłowych dla rozwoju systemu kształcenia i dla zawodu nauczycielskiego. Nauczyciele byli w tych sprawach informowani — między innymi za pośrednictwem czasopism związkowych i rejonowych konferencji pedagogicznych — oraz mieli możliwość przedstawienia swych opinii i postulatów. Na przykład pod ogólnozwiązkową dyskusję poddano sprawy doskonalenia pracy szkół i nauczycieli, metody kierowania i zarządzania szkolnictwem, problematykę jednolitego systemu wychowania, zagadnienia przyszłościowych koncepcji oświaty w Polsce, sprawy różnicowanego kształcenia średniego ogólnokształcącego, matur, metod rekrutacji na studia, selekcji szkolnych.

Problemom doskonalenia pracy szkół i udzielania im efektywnej pomocy poświęcone było plenarne posiedzenie Zarządu Głównego w listopadzie 1970 roku. Na plenum tym, obradującym pod hasłem: „Jak lepiej pracować?”, określono następujące kierunki doskonalenia szkolnictwa: opracowanie perspektywicznego programu modernizacji sieci szkolnej, budowy i unowocześnienia szkół oraz placówek oświatowo-wychowawczych; poprawa warunków pracy szkół przez lepsze zaopatrzenie w pomoce, sprzęt szkolny, lekturę itp.; dalsze doskonalenie procesu dydaktyczno-wychowawczego przez stymulowanie ruchu postępu i nowatorstwa pedagogicznego, rozwijanie czytelnictwa nauczycieli, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, renowację wiedzy; doskonalenie stylu, treści i metod pracy nadzoru pedagogicznego; realizowanie postulatów kształcenia wszystkich nauczycieli i wychowawców na poziomie wyższym, magisterskim.

Sekcje związkowe

WSPÓŁPRACA Z KOMITETEM EKSPERTÓW

Szczególnie dużo uwagi w działalności pedagogicznej poświęcono współpracy z Komitetem Ekspertów dla opracowania raportu o stanie oświaty w Polsce. Członkowie komitetu uczestniczyli w wielu spotkaniach, naradach i kursach (organizowanych przez Zarząd Główny, instancje terenowe i sekcje związkowe), na których dyskutowano problemy perspektyw rozwoju szkolnictwa i wychowania w Polsce.

W styczniu bieżącego roku komitet zwrócił się do Zarządu Głównego z prośbą o opracowanie przez sekcje związkowe merytorycznych ocen poszczególnych działów systemu szkolnego. Sekcje dokonały analiz i przedłożyły szczegółowe wnioski do wykorzystania przy opracowaniu raportu. Opracowania złożyły w Komitecie Sekcje: Nauki, Kształcenia Nauczycieli, Szkolnictwa Ogólnokształcącego, Szkolnictwa Zawodowego, Szkolnictwa Rolniczego, Szkolnictwa Specjalnego, Opieki nad Dzieckiem i Wychowania Przedzszkolnego, Wychowania Przedzszkolnego, Pracy Społeczno-Oświatowej. Opracowanie przed-

stawiała również podkomisja wychowania technicznego działająca w ramach Komisji Pedagogicznej Zarządu Głównego.

Ponadto poszczególne sekcje zajmowały się licznymi problemami wynikającymi ze specyfiki organizacyjnej i programowej działań szkolnictwa.

SEKCJA NAUKI, poprzez którą Związek działał na rzecz zwiększenia roli nauki w rozwoju kraju oraz podniesienia wyników pracy szkół wyższych i instytutów naukowo-badawczych, łącząc

te działalność z reprezentowaniem socjalno-bytowych potrzeb i obroną uprawnień pracowniczych — ma poważny dorobek.

Między innymi sekcja zorganizowała dwa tygodniowe sympozja naukowe na temat podstawowych problemów nauki i oświaty. Pierwsze — w 1970 roku w Jachrance — poświęcone było roli szkół wyższych i nauki w społeczno-ekonomicznym rozwoju PRL.

W sympozjum wzięło udział około 120 przedstawicieli rad zakładowych szkół wyższych, PAN i instytutów naukowo-badawczych; byli również obecni niektórzy prezesi zarządów okręgów ZNP, pracownicy nauki, przedstawiciele organizacji młodzieżowych i społeczno-politycznych interesujących się dyskusyjną problematyką.

W sumie sympozjum to wniosło istotny wkład w ukierunkowanie i koordynację działań związkowych na rzecz zwiększenia roli i efektów pracy uczelni oraz placówek naukowych, pobudzenie działalności rad zakładowych jako instancji Związku decydujących o spełnieniu jego statutowej roli w uczelniach i placówkach. Sympozjum stanowiło również forum szeroko pojętej konsultacji społecznej.

W związku z VI Zjazdem PZPR oraz pracą Komitetu Ekspertów — Sekcja Nauki zorganizowała w 1971 roku tygodniowe sympozjum naukowe w Piwnicznej, poświęcone problemom zakresu i form integracji nauki i oświaty.

Podjęciem tego tematu związkowe środowisko naukowe włączyło się do dyskusji nad doskonaleniem systemu oświaty i wychowania oraz do prac nad przyszłym modelem ustroju szkolnego. Tematyka sympozjum koncentrowała się przede wszystkim wokół następujących wezłowych zagadnień: struktura i organizacja systemu oświatowego; metody, środki i treści kształcenia; skuteczność oddziaływania wychowawczego; system kształcenia kadr naukowych i nauczycieli.

W sympozjum uczestniczyli działacze Sekcji Nauki, członkowie jej prezydium i przewodniczący zespołów problemowych, a także zaproszeni przedstawiciele innych sekcji związkowych (szkolnictwa zawodowego, kształcenia nauczycieli, oświaty dorosłych, szkolnictwa ogólnokształcącego, szkolnictwa rolniczego i innych), rad zakładowych szkół wyższych, działacze oświatowi, kuratorzy i inspektorzy szkolni oraz nauczyciele.

Na sympozjum podjęto próbę odpowiedzi na pytania postawione w wytycznych na VI Zjazd partii. Była to próba wyrażająca stanowisko Związku Nauczycielstwa Polskiego, który czuje się współodpowiedzialny za obecny i przyszły stan oświaty i nauki w naszym kraju. W celu upowszechnienia rezultatów obrad, materiały z dyskusji zostaną wydane w postaci książkowej.

Jedną z dróg do doskonalszego modelu przyszłościowego jest ulepszenie obecnie istniejącego, przewidywanie jego wad i wykorzystywanie potencjalnych możliwości. W zakresie tym Sekcja Nauki podejmowała zarówno działania ogólne, jak bardziej szczegółowe, niemniej jednak istotne dla podnoszenia poziomu pracy szkoły wyższej.

Między innymi sekcja dokonała analizy stanu nauczania języków obcych. Wnioski z tej analizy przekazano Komitetowi Ekspertów oraz Ministerstwu Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

W oparciu o aktywność Komisji Wychowania Fizycznego — działającej przy Sekcji Nauki — przeprowadzono również badania i zebrano opinie na temat realizacji programu wychowania fizycznego, sformułowano wnioski w sprawie kierunków poszerzenia tego programu. Podsumowania związkowych postulatów w tym zakresie dokonała dwudniowa sesja naukowa (czerwiec bieżącego roku) na temat społecznych i biologicznych funkcji wychowania fizycznego, sportu i turystyki w szkole wyższej.

W okresie sprawozdawczym działalność związkowa w uczelniach i instytutach, jak również dotycząca całokształtu spraw związanych z rozwojem nauki polskiej, koncentrowała się wokół następujących głównych zadań: polepszania warunków pracy i bytu kadry pracowniczej; umacniania praworządności, pełnego przestrzegania uprawnień pracowników; podnoszenia poziomu pracy szkół i instytutów, między innymi przez poprawę materialnych warunków pracy (baza lokalowa, wyposażenie itp.) oraz takiego kształtowania atmosfery społecznej i stosunków międzyludzkich, by sprzyjało pełniejszemu zaangażowaniu się pracowników w realizację zadań; systematycznego polepszania warunków kształcenia, życia i pracy młodej kadry naukowej; zwiększenia roli, autorytetu i uprawnień rad zakładowych jako instancji decydujących o codziennym kształceniu działalności Związku w uczelni i instytucji.

Zadania te stanowiły podstawę szczegółowych programów działania Sekcji Nauki. Szukając najlepszych sposobów realizacji zadań, powołano 12 zespołów problemowych, koncentrujących się w swej pracy na zbieraniu opinii aktywno-związkowego, utrzymywaniu z nim więzi roboczej, opracowywaniu propozycji w sprawie stanowiska ZNP w wezłowych sprawach szkolnictwa wyższego i instytutów. Do zespołów tych powołano przede wszystkim aktyw Sekcji Nauki Zarządu Głównego, jak również specjalistów różnych dyscyplin naukowych, przedstawicieli organizacji społeczno-politycznych i organizacji młodzieżowych.

Uogólniając dorobek związkowej działalności w szkolnictwie wyższym, można stwierdzić, że w okresie sprawozdawczym:

— zacieśniło się współdziałanie dwóch pionów związkowych: oświatowego i naukowego; miało to pozytywny wpływ na procesy integracyjne w szkolnictwie i w życiu związkowym;

— wzrosła rola okręgowych komisji nauki;

— umocniła się rola rad zakładowych w szkołach wyższych i placówkach naukowo-badawczych;

— Sekcja Nauki podejmowała działalność bardziej kompleksową, dostosowaną do wielostronnych zadań i potrzeb związkowych, podporządkowując tę działalność szeroko pojętej zasadzie jedności spraw pracy i bytu.

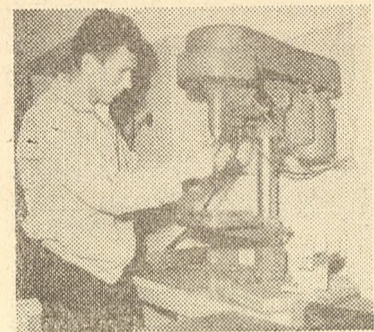
SEKCJA KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI koncentrowała swoją pracę nad problemami kształcenia kandydatów na nauczycieli oraz podnoszeniem poziomu kwalifikacji naukowych czynnych pedagogów.

Szczególną uwagę zwrócono na przygotowanie wniosków dla Komitetu Ekspertów, opracowanie koncepcji kształcenia nauczycieli nauczania początkowego, wykorzystanie środków masowego przekazu (radia, telewizji) dla potrzeb kształcenia zaocznego nauczycieli (NURT).

SEKCJA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO przywiązywała szczególną wagę do spraw kształcenia wychowawczyń przedszkoli na poziomie wyższych studiów zawodowych i magisterskich.

W ramach sekcji działała komisja wydawnicza, której staraniem ukazuje się seria wydawnicza w postaci „Pedagogicznej Biblioteki Wychowawczyń Przedzszkole”. W okresie sprawozdawczym wydano trzy tomiki, a dalszych pięć przygotowano do druku.

Liczne starania i prace sekcji dotyczyły kształcenia i warunków pracy wychowawczyń zatrudnionych w środowisku wiejskim. Jedną z form poznania tej problematyki było seminarium zorganizowane w Warszawie w czasie ferii zimowych w 1970/71 roku z udziałem 50 wychowawczyń z przedszkoli wiejskich i PGR oraz dwutygodniowy kurs w Zakopanem w styczniu 1972 roku (również dla 50 osób).

SEKCJA SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO brała żywy udział w upowszechnianiu i uogólnianiu dyskusji na temat planowanej reformy kształcenia i doskonalenia nauczycieli szkolnictwa zawodowego, zajmowała się problematyką perspektyw oświaty zawodowej, zgodnych z wymaganiami rozwoju gospodarczo-społecznego.

Sekcja dokonała analizy realizacji założeń organizacyjno-ustrojowych szkolnictwa zawodowego oraz stanu realizacji reformy tego szkolnictwa w zakresie programów, podręczników i pomocy dydaktycznych. Opracowano projekt konkursu dla nauczycieli, zachęcającego do tworzenia pomocy dydaktycznych. Dokonano oceny wydawnictw ZNP pod kątem potrzeb szkolnictwa zawodowego. Z inicjatywy sekcji wydano kolejne pozycje „Biblioteki Kształcenia Zawodowego”.

SEKCJA PRACY SPOŁECZNO-OŚWIATOWEJ prowadziła pracę w dziewięciu komisjach problemowych: szkolnictwa dla pracujących, nieszkolnych form oświaty dorosłych, badań naukowych, młodych nauczycieli, klubów nauczycielskich, nauczycieli plastyków, literatów, filmowców, fotografików.

Praca sekcji skupiała się przede wszystkim na problematyce oświaty dorosłych. Dyskutowano również problemy systemu kształcenia i doskonalenia nauczycieli oraz nadzoru pedagogicznego szkolnictwa dla dorosłych. Podjęto także badania andragogiczne nad potrzebami kulturalnymi nauczycieli (przebadano około 4 tys. osób z sześciu powiatów) oraz nad przebiegiem procesu adaptacyjnego młodych nauczycieli.

(Dokończenie na str. 4)

UDZIAŁ ZNP W ROZWOJU OŚWIATY I NAUKI

SEKCJA SZKOLNICTWA OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO skupiała swą uwagę na perspektywach rozwoju szkolnictwa w Polsce. Dyskutowano zwłaszcza węzłowe zagadnienia dydaktyczno-wychowawcze i organizacyjne szkolnictwa ogólnokształcącego. Staraniem sekcji zorganizowano seminarium na temat roli szkoły w środowiskach wiejskich, w którym uczestniczyli nauczyciele, pracownicy nauki i działacze ZNP. Do ważniejszych prac sekcji zaliczyć trzeba również dyskusję na temat problemów demograficznych szkolnictwa ogólnokształcącego, opiniowanie programu zajęć fakultatywnych w szkole, przeprowadzenie wspólnie z Sekcją Opieki nad Dzieckiem dyskusji na temat funkcji opiekuńczo-wychowawczej szkoły podstawowej, ocenę zmienionego regulaminu egzaminów dojrzałości, dyskusję w sprawie partnerstwa młodzieży w procesie przemian systemu oświaty.

SEKCJA OPIEKI NAD DZIECKIEM, wychodząc naprzeciw za potrzebom społecznemu, podjęła badania mające na celu zewidencjonowanie wszystkich aktualnie stosowanych form organizowania środowiska pozaszkolnego życia dziecka. Wyniki badań posłużyły do zaprogramowania nowych form pracy wychowawczej w środowisku pozaszkolnym, ułatwiając działaczom oświatowym lepszą jej organizację.

Sekcja przygotowała również materiał zawierający charakterystykę obecnego stanu kwalifikacji pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, historię oraz perspektywiczną koncepcję kształcenia i doskonalenia wychowawców.

Ponadto sekcja zorganizowała w 1970 roku sesję naukową poświęconą dwudziestopięciuleciu warszawskich placówek wychowania pozaszkolnego, sympozjum naukowe na temat zagadnień czasu wolnego oraz wycieczek dzieci i młodzieży (Katowice 1971), opracowała materiały dla Instytutu Urbanistyki i Architektury, zawierające analizę sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka na wsi, projekt rozwiązań rekreacyjnych na wsi i w nowo powstających osiedlach mieszkaniowych.

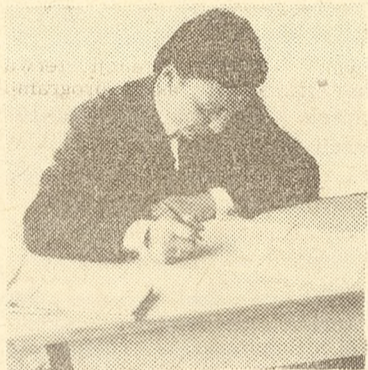

SEKCJA BIBLIOTEKARSKA koncentrowała się przede wszystkim na sprawach kształcenia kadr bibliotekarskich w jednolitym systemie (między innymi postulowała utworzenie kierunku bibliotekarskiego na WSN oraz opracowanie statutu bibliotekarza szkolnego). Zajmowano się między innymi problematyką szkolenia kadr dla bibliotek szkół wyższych i instytutów naukowo-badawczych.

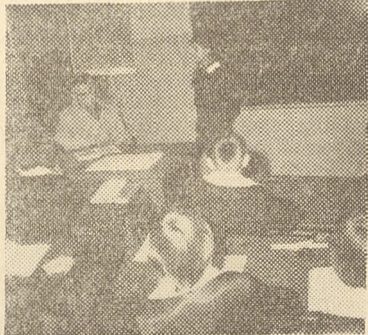
Z okazji Międzynarodowego Roku Książki odbyło się tygodniowe seminarium bibliotekarzy poświęcone roli służby bibliotecznej w bibliotekach szkół wyższych i instytutów oraz określeniu form pomocy ZNP dla placówek bibliotecznych.

SEKCJA SZKOLNICTWA ROLNICZEGO przede wszystkim dążyła do integracji szkolnictwa rolniczego znajdującego się w gestii Ministerstwa Oświaty i Ministerstwa Rolnictwa (w 1971 roku szkolnictwo to przeszło do resortu rolnictwa). Opracowano koncepcję programowo-organizacyjną studiów podyplomowych dla nauczycieli przedmiotów zawodowych w szkołach rolniczych, podjęto starania o lepszą organizację praktyk zawodowych nauczycieli, wiele uwagi poświęcono opracowaniu koncepcji zasadniczych szkół rolniczych, szeroko popularyzowano dorobek zasłużonych nauczycieli szkolnictwa rolniczego.

SEKCJA ADMINISTRACJI SZKOLNEJ zajmowała się między innymi sprawą doskonalenia zarządzania szkolnictwem i doskazywaniem kadr administracyjno-oświatowych. Dyskutowano projekty prawnego statusu pracownika administracyjno-biurowego w placówkach podległych Ministerstwu Oświaty i Wychowania, projekt Karty Praw i Obowiązków Nauczyciela oraz innych przepisów prawnych.

SEKCJA SZKOLNICTWA SPECJALNEGO dokonała między innymi analizy sytuacji szkolnictwa specjalnego, opracowała perspektywiczny plan zaspokajania najważniejszych potrzeb, zajmowała się problemem kształcenia kadr dla tego szkolnictwa, nakreśliła plan badań naukowych z zakresu pedagogiki specjalnej, działała na rzecz przekształcenia Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej w Wyższą Szkołę Nauczycielską, opracowując plan i program studiów oraz kierunki rozwoju.

Sekcja uczestniczyła w opracowaniu kompleksowego rozwiązania problemów upośledzenia umysłowego w kraju, przedstawiła propozycję w sprawie rozwoju i kształcenia upośledzonych umysłowo, opracowała projekt organizacji zwalczania wad wymowy (dzieci i młodzieży uczącej się w szkolnictwie normalnym i spe-

cialnym, jak również dorosłych) oraz projekt wytycznych w sprawie pracy psychologów zatrudnionych w szkolnictwie specjalnym.

Sekcja ma także do odnotowania udział w II Kongresie (1970) Międzynarodowego Towarzystwa Badań Naukowych nad Upośledzeniem Umysłowym, organizację sesji naukowej (1970) dla uczczenia pamięci Marii Grzegorzewskiej, seminarium w Płocku, poświęconego ocenie obecnego stanu szkolnictwa specjalnego oraz perspektywy jego rozwoju, zwołanie konferencji szkoleniowej (1972) poświęconej szkołom przy szpitalnym i prowadzonej w nich pracy wychowawczej.

POPIERANIE POSTĘPU PEDAGOGICZNEGO

W działalności związkowej wiele uwagi poświęcano problemom postępu pedagogicznego i nowatorstwa. Tymi sprawami zajmowała się w Zarządzie Głównym powołana w ramach Komisji Pedagogicznej — Podkomisja Postępu Pedagogicznego, a w okręgach — rady postępu pedagogicznego oraz kluby nauczycieli nowatorów. Problemy postępu były również przedmiotem dyskusji na rejonowych konferencjach pedagogicznych i w studiach wiedzy pedagogicznej.

Działalność Głównej Komisji Pedagogicznej miała przede wszystkim na celu opracowanie programu wdrożenia nowych form i metod pracy do praktyki szkolnej. Postulowano ściślejsze powiązanie nauk pedagogicznych z praktyką dydaktyczno-wychowawczą oraz pogłębienie studiów teoretycznych nad systemem oświatowym i założeniami dalszego doskonalenia szkolnictwa, między innymi przez koncentrację wysiłku wokół jednolitego programu badań i wdrożeń. Przekazano władzom oświatowym opracowanie i propozycje, których wykorzystanie mogłoby odegrać pozytywną rolę w tym zakresie.

Na podkreślenie zasługuje dalszy rozwój klubów nauczycieli nowatorów. Skupiają one nauczycieli praktyków oraz działaczy związkowych — organizatorów samokształcenia ideowo-pedagogicznego.

UMACNIANIE SOCJALISTYCZNEGO FRONTU WYCHOWANIA

Potrzeby socjalistycznego budownictwa, zwłaszcza potrzeba pełniejszego włączenia młodzieży do życia politycznego i społecznego, były dla Związku bodźcem do zwiększenia wysiłku na rzecz stwarzania szkołom lepszych warunków realizacji zadań wychowawczych.

Między innymi na posiedzeniu Prezydium Zarządu Głównego ZNP w marcu 1971 roku dokonano podsumowania dotychczasowych rezultatów współdziałania Związku z ludowym Wojskiem Polskim i określono nowe zadania.

Wspólnym wysiłkiem ZNP i Głównego Zarządu Politycznego LWP organizowano również narady poświęcone dokonaniu oceny programów szkolnych w zakresie wychowania obywatelskiego, nauki o Polsce, historii, języka polskiego, jak również ustaleniu form i metod szerszego przedstawienia problematyki patriotycznej i ideowo-wychowawczej w pracy szkolnej.

Wiele wysiłku wkładano w umocnienie socjalistycznego frontu wychowania, wspieranie poczynań wychowawczych szkoły przez rodzine, środowisko pozaszkolne, zakłady pracy, instytucje i organizacje społeczne.

W tym zakresie na odnotowanie zasługuje merytoryczna i perso-

nalna współpraca Zarządu Głównego ZNP z Komisją do spraw Dzieci i Młodzieży, powołaną przez Ogólnopolski Komitet FJN (zwłaszcza w ostatnim okresie komisja podejmowała wielostronne działania wychowawcze w miejscu zamieszkania dzieci i młodzieży) oraz podobna współpraca z Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Radzieckiej. Problematyka ideowo-wychowawczej działalności TPPR, zwłaszcza w środowisku młodzieży, stanowi jeden z istotnych składników programu wychowawczego szkół i placówek oświatowych. Lutowe posiedzenie plenarne ZG TPPR wzbudziło żywe zainteresowanie nauczycieli i wychowawców. Wielu z nich jest bardzo aktywnymi działaczami Towarzystwa.

Szczególne zainteresowanie ZNP i nauczycieli wzbudza inicjatywa wychowawcza i działalność Związku Harcerstwa Polskiego; spośród nauczycieli rekrutuje się większość instruktorów ZHP realizujących wspólnie z młodzieżą zadania wychowawcze.

Umocnieniu socjalistycznego frontu wychowania służy również zacieśniająca się współpraca Związku z wieloma organizacjami. Umocnianie tego frontu ściśle wiąże się z upowszechnianiem wiedzy i kultury pedagogicznej w społeczeństwie. W listopadzie 1970 roku odbyło się w Warszawie międzynarodowe sympozjum poświęcone wychowawczym funkcjom rodziny w świecie współczesnym, w którym między innymi brali udział działacze ZNP.

Pogłębione zadania pracy opiekuńczo-wychowawczej wiążą się ściśle z psychohigieną szkolną, która staje się dziś coraz ważniejszym elementem pracy pedagogicznej.

Sprawie teorii i praktyki higieny psychicznej w nauczaniu poświęcona była ogólnopolska konferencja naukowa — zorganizowana wspólnie z Polskim Towarzystwem Higieny Psychicznej — z udziałem 600 osób, głównie lekarzy, nauczycieli i działaczy ZNP.

MIĘDZYNARODOWY ROK OŚWIATY

Wkład ZNP w obchody Roku Oświaty był znaczny. Wyrażał się między innymi w organizowaniu bądź współorganizowaniu wielu imprez o charakterze oświatowym i naukowym, opublikowaniu (w czasopiśmie związkowym) materiałów obrazujących stan naszej oświaty i dorobek innych krajów, podjęciu problematyki Roku na rejonowych konferencjach pedagogicznych, inspirowaniu edycji książek związanych z pracą zawodową nauczycieli („Zawód nauczyciela”, „O postępie pedagogicznym”) oraz uczestniczeniu nauczycieli w imprezach organizowanych w szkołach, bibliotekach, klubach itp.

Z inicjatywy „Głosu Nauczycielskiego” i Zarządu Głównego odbyła się jesienią 1970 roku międzynarodowa konferencja redaktorów naczelnych pism nauczycielskich, w której uczestniczyli przedstawiciele Bułgarii, Czechosłowacji, NRD, Polski, Rumunii, Węgier i Związku Radzieckiego.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Doskonalenie działalności związkowej wspierane było przez czasopisma, wydawnictwa książko-

we i broszurowe, które dostarczyły działaczom i członkom Związku informacji i materiałów.

A oto czasopisma związkowe, które ukazywały się w 1972 roku, w następujących nakładach:

„Głos Nauczycielski” — tygodnik, nakład 80 000;

„Szkoła Zawodowa” — miesięcznik, nakład 6115;

„Nauczyciel i Wychowanie” — dwumiesięcznik, nakład 9000;

„Ruch Pedagogiczny” — dwumiesięcznik, nakład 4729;

„Psychologia Wychowawcza” — pięć numerów w roku, nakład 4163;

„Przegląd Historyczno-Oświatowy” — kwartalnik, nakład 780;

„Biuletyn Organizacyjny ZG” — dwumiesięcznik, nakład 10 000;

„Kalendarz Nauczycielski” — rocznik, nakład 40 000.

Poważną rolę odgrywają książkowe serie wydawnicze, a mianowicie: „Biblioteka Samokształcenia Nauczycieli”, której kolejny tomik (książkę W. Okonia pt. „O postępie pedagogicznym”) wydano i rozprowadzono w 1970 roku do ogniw ZNP, w nakładzie 70 tysięcy egzemplarzy, „Pedagogiczna Biblioteka Wychowawczych Przeszkola”, wydawana w PZWS wzbogaciła się o trzy kolejne tomy. W ramach „Biblioteki Kształcenia Zawodowego” wydano 15 pozycji.

BADANIA NAD ZAWODEM

W ostatnich latach nastąpiło ożywienie badań pedeutologicznych. Opublikowano sporo artykułów z tej dziedziny (między innymi w czasopiśmie związkowym „Nauczyciel i Wychowanie”, „Ruch Pedagogiczny”).

Stosunkowo systematycznie podejmował Zarząd Główny problemy wiedzy o nauczycielu i zawodzie. Między innymi w 1971 roku zorganizowano wspólnie z kielecką WSN oraz z Instytutem Pedagogiki seminarium naukowe w sprawie badań zawodu nauczycielskiego i niektórych problemów kształcenia nauczycieli.

W toku prac związanych z przygotowaniem materiału przeznaczonych dla Komitetu Ekspertów Zarząd Główny zorganizował w 1971 roku cykl ośmiu jednodniowych seminariów naukowych na temat wybranych problemów zawodu nauczycielskiego. W seminariach uczestniczyli pracownicy nauki (specjalizujący się w danej grupie zagadnień), działacze ZNP, przedstawiciele nadzoru pedagogicznego. Przedyskutowano następujące problemy: kierowanie instytucją oświatową; pedagogiczna działalność nadzoru; stosunki międzyludzkie w zespołach nauczycielskich; rola rady pedagogicznej; szkoła i nauczyciel a problemy środowiska; trudności w adaptacji zawodowej młodego nauczyciela; szkoła i nauczyciel w środowisku wiejskim; zawód nauczyciela — dziś i jutro; planowanie kadr dla oświaty i wychowania (problemy i metodyka).

Kontynuacją prac grupy pedeutologów, współdziałających ze Związkiem, było seminarium zorganizowane w Krakowie w 1971 roku. Miało ono na celu przedyskutowanie sytuacji w zawodzie nauczycielskim i kształceniu nauczycieli oraz opracowanie wniosków dla potrzeb ZNP i Komitetu Ekspertów.

Cykl seminariów i badań dotyczących zawodu nauczycielskiego jest kontynuowany. W lipcu 1972 roku Zarząd Główny zorganizował kolejne seminarium pedeutologiczne w Toruniu. Przedmiotem seminarium były problemy kwalifikacji, kształcenia i dalszego podnoszenia kwalifikacji nauczycieli szkół podstawowych. Uczestnicy seminarium zapoznali się m.in. z wynikami własnych badań oraz dyskutowali problemy metodologiczne. Na seminarium sprecyzowano dalsze tematy badań, dotyczące zasad rekrutacji na studia nauczycielskie, jak również kryteriów oceny pracy, kwalifikacji i efektywności samokształcenia nauczycieli.

Wcalej długiej i bogatej historii ZNP na szczególną uwagę zasługują troska organizacji związkowej o poziom nauczycielskich kwalifikacji. Związek reprezentował zawsze stanowisko, iż w zasadzie każdy pedagog niezależnie od typu szkoły, w której pracuje, powinien legitymować się wyższym wykształceniem. Związek starał się więc zawsze wspomagać działania władz oświatowych, których celem było kształcenie i doskonalenie pedagogów, podejmował również samodzielnie wiele inicjatyw w tym zakresie brał czynny udział w przygotowaniu projektów koncepcji kształcenia i doskonalenia nauczycieli, udzielał pomocy studiującym zaocznie i wieczorowo.

Szczególnie dużo aktywności wykazała organizacja związkowa w okresie bieżącej kadencji; uchwała X Zjazdu Delegatów zobowiązywała Zarząd Główny oraz jego instancje terenowe do wzmożenia działalności na rzecz podnoszenia kwalifikacji kadr zatrudnionych w oświacie, doskonalenia metod i stylu pracy pedagogów, a szczególnie kadry kierowniczej szkół i placówek oświatowo-wychowawczych. Działanie to zgodne było z treścią uchwały VI Zjazdu PZPR, w której zakłada się, iż niezbędne jest kształcenie nauczycieli na poziomie szkoły wyższej oraz stałe doskonalenie zawodowe.

W działalności Związku w okresie bieżącej kadencji wracano do tych spraw często. Problemy kwalifikacji kadr oświatowych były dwukrotnie przedmiotem obrad Prezydium Zarządu Głównego — w kwietniu i wrześniu 1971 r. Dyskusja na wrześniowym posiedzeniu została wzbogacona wnioskami z seminarium pedologicznego, w którym udział wzięli pracownicy nauki WSN, WSP i innych wyższych uczelni. Rozpoznaniu aktualnego stanu i potrzeb służyła także dokonana przez Związek analiza i ocena kwalifikacji kadr nauczycielskich w kilku wybranych województwach.

Zebrany w ten sposób obszerny materiał pozwolił na sformułowanie wniosków, niezwykle cennych dla praktyki. Stwierdzono m.in., iż w strukturze kwalifikacji nauczycielskich zaszły w ostatnich latach — i zachodzą dalej — korzystne zmiany, szczególnie w szkolnictwie podstawowym.

Ale obok tego istnieje wiele zjawisk niekorzystnych. Przede wszystkim obserwowane od lat duże rozpiętości w poziomie kwalifikacji kadry zatrudnionej w mieście i na wsi — na niekorzyść tej ostatniej, dysproporcje w poziomie wykształcenia nauczycieli w poszczególnych regionach kraju, nierównomierne rozmieszczenie specjalistów. Niejednokrotnie Związek wskazywał na te niedociągnięcia i przyczyny ich powstawania, podejmował też próby zmierzające do ich likwidacji.

Wiele uwagi w pracy organizacji związkowej wszystkich szczebli poświęcono kadrze kierowniczej, doskonaleniu jej stylu działania. Związek postulował konieczność systematycznego szkolenia kadr kierowniczej szkół i pracowników nadzoru. Niestety, postulaty te nie doczekały się, jak dotychczas, realizacji. Urucho-miono wprawdzie studia podyplomowe dla kadr kierowniczych w oświacie, ale ich zasięg jest mały i ograniczony do trzech zaledwie województw. Starano się więc lukę tę uzupełnić przez otwieranie studiów wiedzy pedagogicznej; organizowały te studia i prowadziły Zarząd Okręgu ZNP w Katowicach, Kielcach, Szczecinie i Wrocławiu.

KSZTAŁCIC — ALE JAK?

Okres minionej kadencji obfitował w wiele wydarzeń niezwykle istotnych dla dalszych reform w systemie kształcenia i doskonalenia nauczycieli. W końcu lat sześćdziesiątych uczelniami kształcącymi pedagogów stały się wyższe szkoły nauczycielskie, które wprowadzono w miejsce SN.

Różnorodność założeń organizacyjnych uczelni nauczycielskich budziła wiele kontrowersji i wątpliwości co do równych szans ich rozwoju. Zastrzeżenia budziły też nadmierny pośpiech w tworzeniu nowych szkół w miastach nie

mających dobrych warunków materialnych, lokalowych, środowiskowych i odpowiedniej kadry pracowników naukowo-dydaktycznych.

Problemy te były przedmiotem stałego zainteresowania Związku, szczególnie zaś Sekcji Kształcenia Nauczycieli. Wspólnie z WSN w Kielcach przeprowadzono badania nad młodzieżą studiującą w tej uczelni. Istnieje pilna potrzeba opracowania programu kształcenia kadr dla szkolnictwa, który mógłby zostać zrealizowany w okresie 10—12 lat. Podniesienie kwalifikacji nauczycielskich do poziomu wyższego możliwe

Przedmiotem szczególnej troski Związku w bieżącej kadencji była sytuacja pracujących nauczycieli. Wspólnie z Radą Naczelną ZSP dokonano analizy warunków, w jakich studiuja nauczyciele. Sprawy te omawiano niejednokrotnie na posiedzeniach zarządów okręgowych. Zasadniczy postulat, jaki formułowano pod adresem władz oświatowych i samych uczelni wyższych, brzmi: istnieje pilna konieczność poprawy warunków studiów. Oznacza to przede wszystkim zapewnienie studentom pracującym w bazie społecznej, odciążenie od prac społecznych i nadmiaru obowiązków zawodo-

zyskać stopień doktora. Jest to zadanie poważne, wymagające koncentracji sił i środków zarówno władz szkolnych, jak i samych uczelni wyższych. Konieczne jest ponadto przeprowadzenie dokładnej analizy aktualnego stanu kształcenia i doboru kadr naukowych, a także warunków ich pracy i życia.

W okresie bieżącej kadencji Związek przeprowadził taką analizę. Trzeba dodać, że zebrany materiał jest dziełem samych zainteresowanych — grupy młodych pracowników nauki. Analiza wykazała, iż jednym z elementów opóźniających rozwój młodej kadry naukowej jest niedostateczna troska o stworzenie warunków sprzyjających temu rozwojowi.

Konieczne jest przygotowanie perspektywicznego planu rozwoju młodej kadry naukowej, który przewidywałby lepszą i efektywniejszą opiekę nad młodymi; trzeba stworzyć warunki sprzyjające ożywianiu ich aktywności naukowej, dydaktycznej i wychowawczej. W Związku z tym każda szkoła wyższa powinna mieć własny — roczny i wieloletni — program rozwoju młodej kadry naukowej. W programach tych należy określić środki niezbędne do wykonania zadań (urlop na pisanie prac doktorskich, stypendia naukowe, staże krajowe i zagraniczne).

Wnioski i postulaty w tej sprawie przesłał Związek między innymi do byłego Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, a także do przewodniczącego Komitetu Ekspertów i sekretarza II Kongresu Nauki Polskiej. Trzeba podkreślić, że wiele z tych wniosków włączono do Karty Praw i Obowiązków Nauczyciela.

DOSKONALENIE I SAMOKSZTAŁCENIE ZWIĄZKOWE

ma tę przewagę nad innymi formami, że obejmuje wszystkich bez wyjątku pedagogów.

W systemie związkowego doskonalenia podstawową formą pracy są rejonowe konferencje pedagogiczne, obejmujące swym zasięgiem 350 tysięcy nauczycieli i wychowawców, skupionych w około 7 tys. ognisk. W ostatnich latach uległo zmianie programowanie pracy konferencji; zerwano częściowo z zasadą programowania centralnego, inicjatywę w tym zakresie oddając ogniom terenowym.

Dla potrzeb tak rozumianego szkolenia Zarząd Główny ZNP opracował obszerny „Program doskonalenia i samokształcenia nauczycieli”; zawiera on zestaw podstawowych problemów z zakresu nauk filozoficznych, ekonomii i polityki gospodarczej, psychologii i pedagogiki.

Oddanie inicjatywy ogniom terenowym pozwoliło znacznie wzbogacić formy i metody pracy konferencji rejonowych. I tak na 1257 konferencji zorganizowanych w Warszawie w roku 1971/72 — w 211 z nich uczestniczyli pracownicy nauki, w 352 rejonach za podstawę do dyskusji służyła przeprowadzona przez jednego z nauczycieli lekcja wychowania obywatelskiego, historii lub godzina wychowawcza. Zorganizowaniu konferencji rejonowej towarzyszyły w 152 przypadkach wystawy, w 88 rejonach spotkania przeprowadzone poza szkołą — w instytutach naukowych, zakładach produkcyjnych, w innych szkołach i miejscowościach. Duże efekty przyniosły konkursy na najlepiej przygotowaną i przeprowadzoną konferencję. W woj. lubelskim na przykład w konkursie tym wzięło udział 300 rejonów w 18 powiatach.

System samokształcenia i doskonalenia związkowego wymaga stałej modernizacji, zarówno tematyka, jak i formy pracy szko-

leniowej muszą być dostosowane do konkretnych środowisk, uwzględniać potrzeby nauczycieli. Rozpoznanie tych potrzeb może decydować o powodzeniu pracy ideowo-pedagogicznej Związku.

PRACA Z AKTYWEM PEDAGOGICZNYM

Poziom kadr decyduje o wszystkim — to hasło jest aktualne również w pracy związkowej. Od poziomu i zaangażowania działaczy związkowych — etatowych i społecznych — zależy powodzenie wielu przedsięwzięć. Zgodnie z postulatami członków Związku — aktyw ten powinien być systematycznie szkolony.

Tradycyjną i dotychczas najlepszą formą szkolenia aktywów etatowych oddziałów i okręgów są kursy. W okresie bieżącej kadencji Zarząd Główny zorganizował dwa takie kursy w Jaszczowie i Międzyzdrojach dla wszystkich etatowych pracowników okręgów i oddziałów. Na kursach zapoznano się z aktualnymi problemami społeczno-politycznymi, gospodarczymi i oświatowymi, a także z kierunkami działalności ZNP.

Jedną z ciekawszych form doskonalenia kierowników wydziałów pedagogicznych z okręgów był wyjazd do ZSRR w celu zapoznania się z pracą ośrodków doskonalenia nauczycieli, działalnością samokształceniową rad pedagogicznych, systemem kształcenia i doskonalenia pedagogów.

Seminaria dla przewodniczących rejonów konferencyjnych to także jedna z form szkolenia, organizowana dla aktywów społecznych trzy razy w roku przez zarządy okręgów, czasem także oddziały.

Inną formą doskonalenia aktywów były seminaria i narady problemowe. W okresie bieżącej kadencji zorganizowano trzydniowe seminarium nt. psychologicznych i społecznych warunków wychowania, 5 dwudniowych seminariów poświęconych współpracy i współzyciu w gronach nauczycielskich, 10 narad z kierownikami wydziałów pedagogicznych zarządów okręgowych. Te ostatnie służyły przedyskutowaniu bieżących problemów pracy pedagogicznej i samokształcenia nauczycieli, podstawowych problemów polityki oświatowej, programu działania Związku.

Ważną rolę w doskonaleniu aktywów związkowego odgrywają studia wiedzy pedagogicznej, istniejące przy okręgach. Obecnie działa 65 SWP, skupiają one przeszło 26 tysięcy słuchaczy. Rozwój studiów jest znaczny. W 1969 r. działało zaledwie 15 placówek. Studia wiedzy pedagogicznej cieszą się dużym zainteresowaniem nauczycieli, niektóre z nich zyskały sobie w środowisku wysoki autorytet. Zajęcia na studiach odbywają się najczęściej dwa razy w miesiącu — w soboty i niedziele, słuchacze mają możliwość doskonalić tu swoją wiedzę pedagogiczną i społeczną. Uzupełnieniem całorocznych zajęć na studium są kursy organizowane w okresie ferii letnich i zimowych.

Aktyw społeczny Związku brał także udział w kursach organizowanych przez Zarząd Główny. Miały one na celu zapoznanie uczestników z podstawowymi zadaniami polityki oświatowej, z kierunkami pracy Związku. Były również formą związkowej dyskusji nad wybranymi zagadnieniami teorii i praktyki pedagogicznej, służyły wymianie wiedzy i umiejętności w zakresie pracy społecznej w środowisku nauczycielskim. W latach 1970—1972 odbyło się łącznie 47 kursów, w których uczestniczyło ponad 2,6 tysiąca osób.

KSZTAŁCENIE I DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

Z trzech w 1968 roku WSN — zwiększono ich liczbę do 21 w roku ubiegłym. Obecnie działa 7 samodzielnych WSN, 13 wyższych szkół nauczycielskich będących filią lub częścią składową uniwersytetów i WSP oraz Instytut Pedagogiki Specjalnej (na zdjęciu studentka siedleckiej WSN).

Liczba nauczycieli szkół podstawowych z wykształceniem powyżej średniego wzrosła w ciągu ostatnich trzech lat z 67 do 76,4 proc.; wskaźnik wzrostu osób z wyższym wykształceniem w analogicznym okresie zwiększył się o 5,9.

będzie jednak pod warunkiem stworzenia różnorodnych form kształcenia. W tej działalności niezbędna jest pomoc wszystkich bez wyjątku szkół wyższych — WSP, WSN, uniwersytetów, politechnik, szkół rolniczych, ekonomicznych, artystycznych i wychowania fizycznego.

Ciekawą koncepcję studiów dla pracujących nauczycieli, przygotował ostatnio Międzyuczelniany Zakład Badań nad Szkolnictwem Wyższym; proponuje on powołanie nauczycielskiego uniwersytetu radiowo-telewizyjnego (NURT), który pracowałby w ściśle łączności ze szkołami wyższymi. Zarząd Główny ZNP przesłał swoje uwagi do projektu. Z oceny Związku wynika, iż przedłożony projekt jest ciekawy i należy jak najszybciej opracować go w szczególności i wprowadzić w życie. NURT ułatwi rozwiązanie problemu masowości kształcenia czynnych nauczycieli, co w obecnych warunkach organizacyjnych szkół wyższych nie jest możliwe.

wych, zmniejszenie tych obowiązków przez udzielanie zniżek i przyznawanie urlopów szkoleniowych, udostępnienie bibliotek zaopatrzonych w fachową literaturę itp.

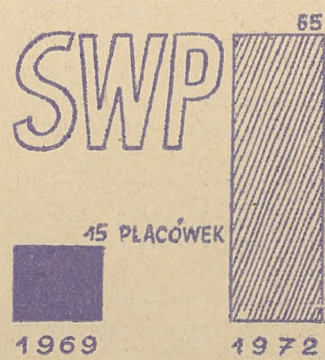
Związek nie tylko postulował, lecz także w miarę swoich możliwości pomagał. W niektórych okręgach (Koszalin, Zielona Góra) przyznawano studiującym nagrody, wyróżnienia, przydzielano w pierwszej kolejności skierowania na wczasy, na wyjazdy zagraniczne itp.

Wiele inicjatyw wykazały sekcje okręgowe. I tak sekcja w Olstynie przygotowała projekt programu kształcenia nauczycieli szkoły podstawowej w WSN oraz zasady rekrutacji do tej uczelni; krakowska sekcja przygotowała projekt kształcenia wychowawczych przedszkoli (przedłożony Komitetowi Ekspertów) oraz projekt studiów podyplomowych dla czynnych nauczycieli. Analizę i ocenę stanu kadry naukowo-dydaktycznej i warunków pracy WSN przesłała przed rokiem resortowi oświaty sekcja okręgowa w Gdańsku. Sekcja gdańska przesłała również Komitetowi Ekspertów uwagi dotyczące systemu kształcenia nauczycieli w WSN. Ponadto okręgowe sekcje kształcenia nauczycieli (Katowice, Lublin, Rzeszów) zebrały i przygotowały do druku materiały dotyczące historii i dorobku ZKN.

MŁODA KADRA NAUKOWA

Jej warunkami życia i pracy, szansą rozwoju naukowego zajmował się Związek przez cały okres kadencji. Program rozwoju kadr naukowych na lata 1971—1985 przewiduje, że 28 450 młodych pracowników nauki musi

ROZWÓJ STUDIÓW WIEDZY PEDAGOGICZNEJ

Jest to bardzo obszerny rozdział w całokształcie działalności Związku Nauczycielstwa Polskiego. W mijającej kadencji Zarząd Główny skoncentrował starania na poprawie warunków pracy i życia nauczycieli oraz wszystkich pracowników oświaty. W staraniach tych do odnotowania jest sporo sukcesów. Nie oznacza to, że wszystkie zadania, jakie Związek postawił przed sobą w tym zakresie, zostały pomyślnie zrealizowane. W ogólnym bilansie przeważają jednak osiągnięcia.

PLACE NA MIARĘ WYSILKU

W latach 1969—1971 Zarząd Główny kilkakrotnie analizował sprawy płac poszczególnych grup pracowników zrzeszonych w Związku i wyniki tych analiz przedstawiał najwyższym czynnikiem partyjnym, rządowym oraz związkowym. W wyniku tych starań podwyżki uposażeń otrzymały wychowawczynie przedszkoli, a następnie wychowawcy wszystkich placówek oświatowo-wychowawczych.

Pomimo to płace pracowników resortu oświaty nadal należały do najniższych uposażeń. Uchwała Rady Ministrów i CRZZ z dnia 30 grudnia 1970 roku w sprawie stosowania zasad podwyżek najniższych płac objęła około 80 proc. nauczycieli i prawie 100 proc.

WARUNKI PRACY I ŻYCIA

nowych postanowień, które przyniosą nauczycielom dodatkowe przywileje i prawa.

Szczególnie istotne — i przyjęte przez ogół nauczycieli z dużym zadowoleniem — jest postanowienie o utworzeniu funduszu socjalnego dla pracowników oświaty i nauki. W bieżącym roku fundusz ten wyniesie 0,5 proc. osobowego funduszu plac, tj. około 90 mln złotych i do roku 1975 będzie wzrastał do 2 proc., tj. około 500 mln złotych.

Te poważne środki finansowe pozwalają zaspokoić wiele społecznych i kulturalno-oświatowych potrzeb środowiska nauczycielskiego, a zwłaszcza w zakresie wczasów, wypoczynku niedzielne-

Związek zapewnia nauczycielom obrońców w postępowaniu przed komisjami dyscyplinarnymi oraz sądami ubezpieczeń społecznych. Odwoławcze komisje dyscyplinarne zwolniły od winy i kary 120 osób, a w 138 wypadkach zmniejszyły wymiar kary, w 218 — orzeczenia wydane w pierwszej instancji zostały utrzymane w mocy.

WIĘCEJ MIESZKAŃ

Poprawa warunków mieszkaniowych nauczycieli była jedną z najistotniejszych spraw w całokształcie działalności ZNP.

Podstawową formą budownictwa mieszkaniowego dla nauczycieli jest budownictwo systemem gospodarczym w grupie „B”, tj. ze środków społecznych. Na ten cel na lata 1971—1975 przeznaczono z SFBSII 1 mld 190 mln złotych.

Zarząd Główny wspólnie z resortem oświaty opracował pięcioletni plan zaspokajania potrzeb mieszkaniowych nauczycieli zatrudnionych na wsiach, w osiedlach i miastach do 2 tys. mieszkańców. Plan ten przewiduje uzyskanie w ciągu pięciu lat około 38 tys. izb mieszkalnych.

W wyniku intensywnych starań Zarządu Głównego polepszyły się warunki dla budownictwa indywidualnego. Uchwała Rady Ministrów nr 282 z dnia 10 grudnia 1971 roku rozszerza uprawnienia nauczycieli do długoterminowych kredytów bankowych w wysokości 80 proc. kosztów budowy domu.

Ponadto Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 207 z dnia 29 kwietnia 1971 roku przyznającą dodatkowo w tym roku kwotę 50 mln złotych wyłącznie na budownictwo indywidualne nauczycieli. Pozwoliło to ponad 400 nauczycielom przyspieszyć budowę własnych domów.

Dla pomyślnego rozwiązania potrzeb mieszkaniowych podstawowe znaczenie ma Uchwała VI Zjazdu PZPR, która zobowiązała rady narodowe wszystkich szczebli do opracowania pięcioletnich programów poprawy warunków mieszkaniowych nauczycieli. Zweryfikowane plany przewidują w niektórych powiatach wzrost zadań w zakresie budownictwa mieszkaniowego o 20—30 proc.

W ubiegłym roku utworzono Zespół Resortowy do spraw Koordynacji Budownictwa Mieszkaniowego, w którym znajduje się również przedstawiciel Zarządu Głównego ZNP. W województwach zostały utworzone odpowiednio kilkusobowe komisje z udziałem przedstawicieli zarządów okręgów ZNP oraz zespoły robocze. Komisje te opracowały plany inwestycyjne budownictwa mieszkaniowego dla nauczycieli (do 1975 roku) w układzie powiatowym.

W latach 1970—1971 do użytku nauczycieli oddano w miastach ponad 15 tys. izb mieszkalnych. Pomimo tego sytuacja mieszkaniowa nauczycieli nie uległa tu odczuwalnej poprawie.

Postulaty Związku dotyczące stworzenia korzystniejszych warunków do uzyskiwania mieszkań

spółdzielczych i budowy domów jednorodzinnych zostały częściowo uwzględnione w obowiązujących aktach normatywnych. Uprawnienia mieszkaniowe nauczycieli w znacznym stopniu rozszerzyła Karta Praw i Obowiązków.

W SUKURS EMERYTOM

Problemy nauczycieli emerytów niejednokrotnie były przedmiotem wystąpień Zarządu Głównego do odpowiednich instancji, przedstawiane wnioski dotyczyły przede wszystkim poprawy zaopatrzenia emerytałnego.

Najistotniejsze i najbardziej korzystne postanowienia w tym zakresie przyniosła Karta Nauczyciela, która gwarantuje pedagogom szczególne przywileje przy przechodzeniu na emeryturę.

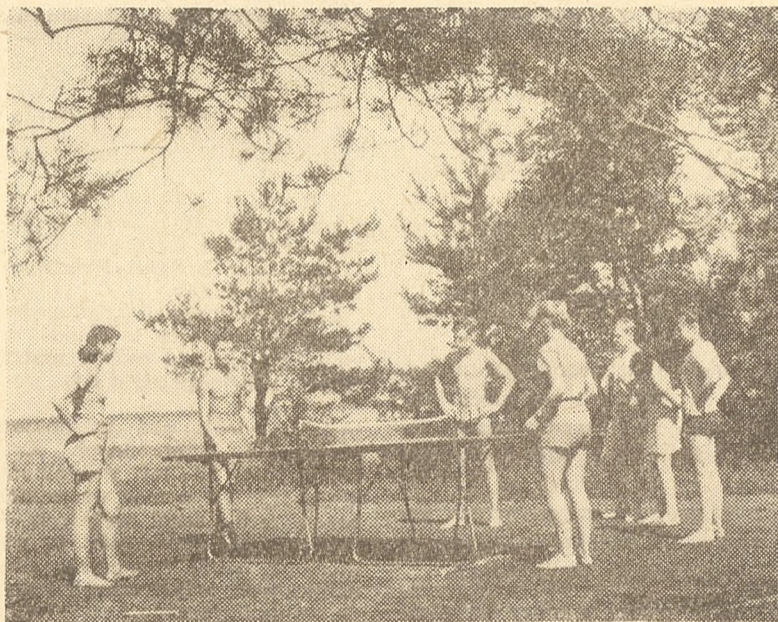
Uchwała X Krajowego Zjazdu Delegatów zalecała instancjom związkowym budowę domów dla nauczycieli emerytów. W ciągu ubiegłych trzech lat domy takie wybudowano w Wieliczce i w Teofilowie w województwie łódzkim, w Warszawie po gruntownej adaptacji budynku szkolnego przy ul. Parkowej powstał wygodny Dom Rencisty, aktualnie okręg wrocławski buduje dom dla emerytów.

W ubiegłym roku zostało oddane do użytku nowo wybudowane sanatorium geriatryczne w Jachrance nad Zalewem Żerzyńskim.

W miarę możliwości Zarząd Główny i ogniwa terenowe rozszerzają różne formy pomocy i świadczeń dla emerytów. Zwiększono świadczenia z funduszy związkowych, dochodów agend oraz dobrowolnych składek członkowskich, zwiększono emerytom możliwości korzystania z wypoczynku i leczenia sanatoryjnego.

Trzeba dodać, że w minionej kadencji ogniwa Sekcji Emerytów prowadziły bardzo aktywną działalność.

NA RZECZ DZIECI NAUCZYCIELSKICH

W 1969 roku na koloniach, obozach i wczasach rodzinnych wypocząło 64 400 dzieci nauczycielskich. W ubiegłym roku liczba ich wzrosła do 82 889. Ilościowy rozwój wypoczynku letniego był możliwy przede wszystkim dzięki lepszemu wykorzystaniu miejsc i prawidłowemu zagospodarowaniu bazy lokalowej.

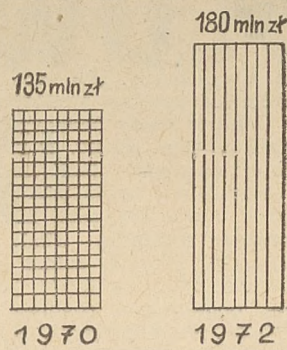
Zarząd Główny i zarządy okręgów ściśle współdziałały z radami zakładowymi w zakresie przyjmowania na studia dzieci nauczycielskich. W rezultacie tych starań w ubiegłym roku zostały korzystne zmiany, a mianowicie dzieci nauczycielskie mogły korzystać z 10 proc. rezerwy miejsc.

BEZPIECZNIEJ W SZKOLACH

Najbardziej wymowne są tu dane liczbowe. W okresie minionych trzech lat Związek obejmował nadzorem 49 059 szkół i placówek, w tym 48 938 szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, 56 wyższych uczelni, 39 instytutów PAN, 3 instytuty pełnomocnika do spraw Wykorzystania Energii Jądrowej. W placówkach tych zatrudnionych jest ponad 624 tys. pracowników, a kształcą się w nich około 8 mln uczniów i studentów.

Kadra, jaką dysponuje Związek, jest bardzo szczupła: cztery

WZROST FUNDUSZU MIESZKANIOWEGO

etaty w Zarządzie Głównym oraz dziewiętnaście w okręgach. Z prostego rachunku wynika, że na jednego inspektora pracy przypadało w tym okresie ponad 2500 placówek i ponad 32 tys. zatrudnionych.

Statystyka zanotowała, że w ciągu trzech lat inspektorzy zwizytowali 3855 placówek, przeprowadzili 266 dochodzeń wypadkowych, wydali 3011 nakazów. Alarmujące są następujące dane. Wydano nakazy zamknięcia 143 zakładów, 315 oddziałów oraz wstrzymano pracę 1296 agregatów i urzędzeń.

Inspektorzy pracy uczestniczyli w opiniowaniu projektów nowych budynków szkolnych i uczelnianych w 650 wypadkach, brali udział w odbiorze 786 nowych obiektów, 195 nowych lub przebudowanych obiektów nie dopuszczono do eksploatacji.

Wiele uwagi poświęcono rozpatrywaniu skarg i zażaleń. Ponad tysiąc skarg wymagało osobistej interwencji, 4532 zażalenia załatwiono korespondencyjnie lub w inny sposób.

Z wydatną pomocą inspektorom przychodzi społeczna inspekcja pracy. W ubiegłym roku w oddziałach i ogniskach działało

Dom Nauczyciela w Bydgoszczy

pracowników administracyjnych i gospodarczo-obsługowych.

Generalną poprawę sytuacji przyniosła dopiero ostatnia — majowa — regulacja płac. Na regulację tę przeznaczono 5,8 mld złotych. Od 1 maja bieżącego roku pierwszy etap podwyżki objął około 450 tys. pracowników szkół wszystkich typów. Podwyżka realizowana będzie — jak wiadomo — w pięciu etapach — w latach 1972—1976. W jej wyniku średnie płace nauczycieli ostatecznie wzrosną o 40 proc. netto, co jest wydarzeniem w naszej oświacie bez precedensu.

Zarząd Główny zajmował się również sytuacją bytową pracowników gospodarczych i obsługi.

KARTA NAUCZYCIELA

O wysokiej randze zawodu nauczycielskiego w naszym społeczeństwie najwymowniej świadczy uchwalony przez Sejm w dniu 27 kwietnia bieżącego roku nowy status prawny — Karta Praw i Obowiązków Nauczyciela.

Do prac nad projektem nowej pragmatyki Zarząd Główny ZNP aktywnie włączył się w styczniu bieżącego roku. Przeprowadzono wówczas we wszystkich okręgach ZNP konsultacje na temat projektu oraz założeń regulacji płac. Zebrane uwagi i wnioski przekazane zostały Ministerstwu Oświaty i Szkolnictwa Wyższego.

Karta zachowuje uprawnienia zagwarantowane w poprzedniej pragmatyce oraz zawiera wiele

go i świątecznego, krajoznawstwa, turystyki, sportu, życia kulturalnego, a także umożliwią w szerszym rozmiarach udzielanie zapomóg losowych i pożyczek.

Ranga zawodu nauczycielskiego znalazła również wyraz w ustanowieniu i ustawowym usankcjonowaniu Dnia Nauczyciela.

INTERWENCJE, OPIEKA I POMOC PRAWNA

W działalności Zarządu Głównego ZNP bardzo wiele miejsca zajmowała opieka i pomoc prawna dla członków Związku. W minionej kadencji do Zespołu Ekonomiczno-Prawnego ZG wpływało rocznie około 1700 skarg i zażaleń oraz około 2000 listów z prośbą o informację i poradę prawną. Ponadto do zarządów okręgów przychodziło około 2500 skarg i mnóstwo pytań natury prawniczej.

Co roku Zarząd Główny dokonywał analizy skarg i zażaleń. Podejmowano także szeroką akcję interwencyjną. Przeciętnie około 73 proc. interwencji doprowadzano do pomyślnego zakończenia. Wiele niewłaściwych decyzji organów administracji szkolnej wynikało z niedostatecznej znajomości lub nieprawidłowej interpretacji przepisów. Stąd tak wysoka liczba skarg.

Od 1968 roku przy wszystkich zarządach okręgów zatrudnieni są — na ryczałtach lub pełnych etatach — radcy prawni i jest to niewątpliwie poważne osiągnięcie w zakresie obrony prawnej.

Przedmiotem szczególnej troski Zarządu Głównego i terenowych ogniw związkowych w bieżącej kadencji były sprawy związane z organizowaniem wczasów i lecznictwa. Dalszy rozwój różnorodnych form wypoczynku i opieki lekarskiej — to jedno z najbardziej ważnych zadań Związku w bieżącej pięcioletniej kadencji.

Dzięki aktywnej działalności zarządów oddziałów i okręgów ZNP, które włożyły wiele starań w organizowanie ośrodków wczasowych, nastąpiła w tej dziedzinie znaczna poprawa. Wydatki na akcję wczasową wzrosły z 49 625 tys. złotych w 1969 roku do 80 430 tys. złotych w roku 1971. W tym samym czasie zwiększono czterokrotnie sumy przeznaczone na dopłaty do skierowań ulgowych — z 1 100 tys. złotych do blisko 4 500 tys. złotych. Zwiększyły się również nakłady na remonty i zakup sprzętu z 5 700 tys. złotych do 14 221 tys. złotych.

Mimo znacznej rozbudowy różnych form wypoczynku i lecznictwa, potrzeby w tym zakresie są jednak nadal poważne. Na plenarnym posiedzeniu Zarządu Głównego w maju 1972 roku uchwalono program dalszego rozwoju tych placówek w latach 1972—1975. Realizacja tego programu powinna przynieść widoczną poprawę w tej dziedzinie.

BAZA Wczasowo-lecznicza

Zarząd Główny dysponuje obecnie dziesięcioma własnymi ośrodkami wczasowo-leczniczymi, z liczbą 1277 miejsc. Są to cztery sanatoria — w Ciechocinku, Jachrance, Krynicy i Nałęczowie, trzy czynne w ciągu całego roku domy wczasowe (w Szklarskiej Porębie i Zakopanem — dwa domy) oraz trzy otwarte w letnim sezonie ośrodki wczasowe w Jastrzębiej Górze, Krynicy Morskiej i Piwnicznej. Zarządy okręgów oraz rady zakładowe szkół wyższych posiadają 11 obiektów własnych. Dwa z nich — Ustron Jaszowiec i „Ekierka” w Polanicy czynne są w ciągu całego roku. Ponadto Związek posiada sanatorium przeciwgruźlicze w Zakopanem, podległe Ministerstwu Zdrowia i Opieki Społecznej.

Skoncentrowanie urlopów w miesiącach wakacyjnych stwarza

sytuację zmuszającą do organizowania sezonowych ośrodków wypoczynkowo-leczniczych w szkołach i internatach. Wczasy te urzadza się w miejscowościach o wybitnych walorach wypoczynkowych i leczniczych, jak Zakopane, Krynica, Sopot, Gdańsk, Giżycko, Kazimierz nad Wisłą, Nałęczów, Iwonicz itp. Dla nauczycieli pracujących na wsi i w małych miastach organizowane są wczasy w ośrodkach wielkomiejskich — w Gdańsku, Krakowie, Warszawie,

czny budynków wczasowo-leczniczych stanowiących majątek Związku. W sanatorium w Nałęczowie i Krynicy Zdroju przeprowadzono prace konserwacyjno-remontowe, a także odnowiono pomieszczenia, uzupełniono lub wymieniono sprzęt hotelowy. W Szklarskiej Porębie dokonano remontu sieci wodociągowej, w dużej części budynku ułożono nową podłogę, wymieniono sprzęt hotelowy, jadalnię wyposażono w nowe stoły i krzesła. Dzięki licz-

domy wypoczynkowe w czterech internatach i dziesięciu budynkach szkolnych. Z tych form wypoczynku korzysta rocznie 7800 osób. Stanowi to uzupełnienie wczasów prowadzonych przez ogniw terenowe, które rozwijają podobną działalność.

Trzeba przyznać, że w latach 1969—1971 nastąpił wzrost liczby skierowań będących w dyspozycji zarządów okręgów. Występują tu jednak dość duże dysproporcje. Nie wszędzie przyrost liczby miejsc wczasowych nadąża za wzrostem liczby członków Związku. Jedyną drogą wyrównania dysproporcji może być tylko prowadzona przez instancje związkowe na szerszą niż dotychczas skalę akcja wczasowa we własnym zakresie.

Ze wszystkich form wypoczynku i leczenia skorzystało w bieżącym roku o 22 proc. osób więcej niż w roku 1969. Jak się to przedstawia w rozbiciu na poszczególne formy, ilustruje tabela nr 1.

LECZENIE Uzdrowskie

W latach 1969—1971 nieznacznie tylko wzrosła liczba miejsc sanatoryjnych, przydzielanych członkom ZNP. Wskaźnik przydziału skierowań (na 1 tys. członków) zmniejszył się z 21 do 20,8. Sytuacja przedstawia się jak w tabeli nr 2.

Zapotrzebowanie na leczenie uzdrowskie stale wzrasta. Dla-

stałych miesiącach korzystają głównie renciści oraz członkowie rodzin. Wyjątek stanowią skierowania do sanatorium klimatycznego w Jachrance. Ze względu na profil leczenia, renciści i emeryci stanowią tu przez cały rok większość kuracjuszy.

Uzupełniającą formą zaspokajania zapotrzebowania w czasie lata są prowadzone przez FWP, a także w miesiącach letnich przez ZNP, 21-dniowe wczasy profilaktyczne. Forma ta łagodzi trudną sytuację.

Zarząd Główny zajmował się również sprawą niedostatecznej opieki zdrowotnej nad pracownikami nauki. W wyniku interwencji w Ministerstwie Zdrowia i Opieki Społecznej znowelizowano przepisy o studenckiej służbie zdrowia, dopuszczając także pracowników szkół wyższych do pełnych świadczeń leczniczych.

Fundusz zdrowotny został — zgodnie z Kartą Praw i Obowiązków Nauczyciela — rozszerzony na wszystkich nauczycieli. Nowe przepisy nie tylko umożliwiają przyznawanie zapomóg osobom leczącym się poza miejscem zamieszkania, lecz także pozwalają pokrywać koszty leczenia profilaktycznego w miejscowościach uzdrowskich, które to koszty poprzednio ponosili sami nauczyciele.

Zarząd Główny dążył do udoskonalenia zasad rozdziału skierowań na wczasy i leczenie. W

Wrocławiu. Liczba punktów wczasowych w szkołach i internatach wzrosła ze 166 w 1969 roku do 342 w roku obecnym.

W minionym okresie uległ również dalszej poprawie stan techni-

nym zabiegom konserwatorskim obiekty w Piwnicznej, Jastrzębiej Górze i Krynicy Morskiej bardziej przystosowano do potrzeb wczasowiczów.

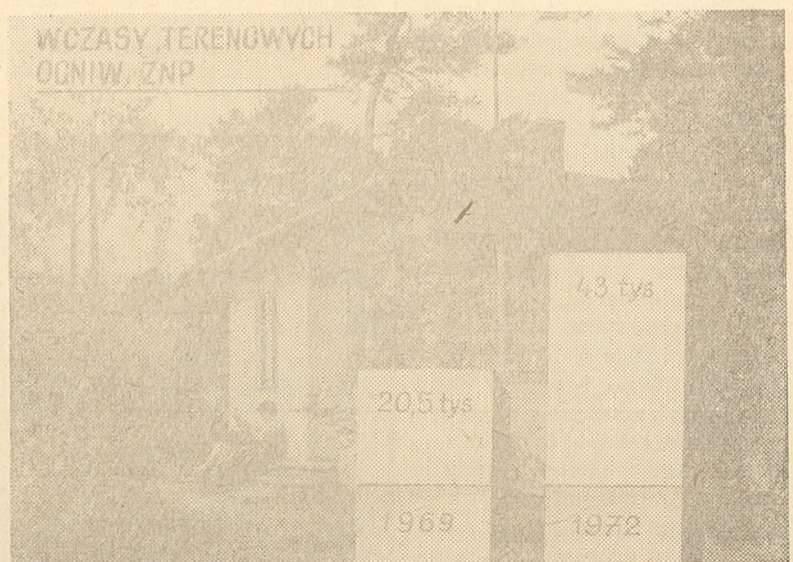
Oddzielnym i niezmiernie trudnym zagadnieniem jest rozbudowa istniejącej bazy. Podjęto wprawdzie prace nad przebudową Domu Wczasowego „Fregata” w Jastrzębiej Górze i zaplanowano zwiększenie pomieszczeń w Krynicy Morskiej, ale rozbudowa tych obiektów potrwa kilka lat. W bieżącej pięcioletniej kadencji przystąpi się do rozbudowy sanatorium w Ciechocinku, planuje się też budowę nowego sanatorium w Krynicy Zdroju. Szczawnica już z początkiem 1973 roku przyjmie pierwszych kuracjuszy ze schorzeniami górnych dróg oddechowych. Pomyślnie rozbudowuje się też ośrodek leczniczo-wypoczynkowy w Jachrance. W grudniu ubiegłego roku oddano do użytku nowy dom wypoczynkowy w Zakopanem, zdolny pomieścić jednocześnie 135 osób.

Jednak zasadniczy ciężar, jeśli chodzi o liczbę wczasowiczów, spoczywa na domach sezonowych. Dzięki staraniom Związku w ciągu ostatniej kadencji wyposażenie tych obiektów uległo znacznej poprawie.

W minionym dziesięcioleciu nastąpił ponad dwukrotny wzrost liczby osób korzystających z wczasów i leczenia.

Najszybciej rozwijają się wczasy rodzinne. Plan usług na rok 1972 w tej dziedzinie przekracza o kilka tysięcy przewidywania z roku 1970. Postęp ten był możliwy dzięki dużemu wysiłkowi terenowych instancji związkowych.

Najbardziej atrakcyjne są wczasy nad morzem. Zarząd Główny ma dwa własne obiekty w Krynicy Morskiej i Jastrzębiej Górze, prowadzi także sezonowe

tego też Związek stara się rozbudowywać posiadaną bazę sanatoryjną. W 1971 roku uruchomiono sanatorium klimatyczne w Jachrance, nastawiając je głównie na rehabilitację i rewitalizację osób w podeszłym wieku. W placówce tej zaplanowano także leczenie nerwic. Należy się spodziewać, że nowe sanatorium w Szczawnicy wydatnie polepszy sytuację w zakresie leczenia uzdrowskiego osób ze schorzeniami górnych dróg oddechowych.

W przydziale skierowań Związek nadal stosuje zasadę, że w okresach ferii szkolnych pierwszeństwo mają nauczyciele czynni i pracownicy nauki, w pozost-

myśl nowej instrukcji, wnioski rozpatrywano kolektywnie, podając rozdzielniki do publicznej wiadomości. W pierwszej kolejności przyznawano wczasy i sanatoria osobom, które korzystały z nich rzadko lub po raz pierwszy. Występuje tu jednak jeszcze sporo kłopotów związanych po części z brakiem odpowiedniej liczby skierowań, niskim standardem niektórych domów wczasowych, jak również wynikających z winy osób wydających skierowania. Nauczyciele korzystający z wca-

(Dokończenie na str. 8)

Tabela 1

Forma wczasów lub lecznictwa	1969 rok	1972 rok /plan/	procent wzrostu
Wczasy indywidualne	28 174	32 000	13,5
Wczasy rodzinne	53 970	65 245	20,9
Wczasy miejskie i turystyczne	2 374	4 000	68,5
Letniska	1 240	6 000	383,9
Wczasy lecznicze	8 496	9 240	8,7
Sanatoria	11 506	12 515	8,8
u g o z e m	105 760	129 000	22,0

Tabela 2

Rok	Liczba skierowań ogółem	Liczba skier. do sanet. UP i P.W.	proc.	Liczba skier. do sanet. ZNP	proc.	Liczba członków ZNP	Liczba skier. na 1000 czł. ZNP
1969	11 506	5 152	44,8	6 354	55,2	548 430	21
1970	11 305	5 085	45,0	6 220	55,0	572 723	20
1971	12 519	5 352	42,7	7 167	57,3	600 793	20,8

Tabela 3

wyszczególnienie	1969 r.	1970 r.	1971 r.	Wskaźnik /1960=100/
Dotacja ZUS	15 232 277	14 676 300	19 908 700	30,7
Dopłaty FWP	6 967 352	7 381 420	7 490 983	7,5
Dopłaty ZG ZNP do skierowań ulgowych oraz zrównoważenie budżetów	1 193 024	1 200 000	5 051 660	323,4
Dopłaty z akcji społecznej do skierowań ulgowych	56 060	99 120	77 270	37,8
Dotacja Ministerstwa Kultury i Sztuki	144 500	144 000	144 000	-0,4
Dotacja ZUPiK "Ruch"	-	300 000	552 500	-
Dotacja ZG ZNP przeznaczona na cele inwestycyjne	5 700 000	6 166 359	14 221 111	438,2
R a z e m	29 293 213	29 967 809	47 246 224	161,3

*/Zmniejszenie dotacji ZUS w 1970 r. w porównaniu z rokiem 1969 zostało spowodowane zmniejszeniem o jeden turnus liczby turnusów w sanatorium w Ciechocinku /ze względu na konieczność przeprowadzenia remontu/.

**/W kwiecie tego miesiąca się 600 000 zł przeznaczonych za zróżnicowanie budżetu sanatorium w Jachrance.

WYPOCZYNEK LECZNICTWO ZDROWIE

(Dokonczenie ze str. 7)

sów w szkołach i internatach nie otrzymują informacji o warunkach wycieczek, mieszkańcy dużych miast są często kierowani na wczasy miejskie, które powinny być zagwarantowane dla nauczycieli pracujących na wsi.

DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNO- ROZRYWKOWA

Stale domy wycieczkowe posiadają na ogół dobrze wyposażone kluby lub świetlice, biblioteki, czytelnie, sale telewizyjne. Również w domach sezonowych, mimo skromnych warunków lokalowych, na świetlice przeznaczają się najlepsze sale, wyposażają je w radio, telewizor, adaptery, książki i czasopisma. Umożliwiają się wczasowiczom korzystanie z boisk, urządzeń i sprzętu sportowego. Na wczasach rodzinnych organizuje się świetlice dziecięce, place zabaw i ogródki jordanowskie. W większych ośrodkach wycieczkowych wprowadzono etat instruktora kulturalno-oświatowego, a na wczasach rodzinnych — instruktora wychowawcy do pracy z dziećmi. Niemal w każdym turnusie odbywa się przynajmniej jedno spotkanie z działaczami społeczno-politycznymi, ludźmi nauki i kultury.

W wyniku dyskusji nad problemem decentralizacji akcji wczasowej przyjęto zasadę elastycznego traktowania organizacji i prowadzenia placówek. Polega to na popieraniu rozwoju placówek terenowych, a także przekazywaniu ogniomu terenowym sezonowych domów wczasowych prowadzonych centralnie. Zarząd Główny przekazał instancjom terenowym kilka takich domów — w Darłowie, Lagowie, Mrągowie, Sępólnie i innych. Do zarządzania sezonowymi domami wczasowymi Zarząd Główny powołał w Olsztynie drugi ośrodek wojewódzki (pierwszy jest w Gdańsku).

W myśl nowych założeń, Zarząd Główny sprawuje nadzór nad całością akcji wczasowej i leczniczej. Do jego zadań należy zatem opracowywanie planów rozwoju tych placówek, sporządzanie zbiorczych planów finansowych, inwestycyjnych i gospodarczych, szkolenie i doskonalenie kierowników domów, sekretarzy, księgowych, a także udzielanie pomocy ogniomu prowadzącym wczas w własnym zakresie. Niezależnie od tego, Zarząd Główny prowadzi bezpośrednio sanatoria i stale domy wycieczkowe, a także sezonowe domy wczasów leczniczych, miejskich, rodzinnych i indywidualnych.

Natomiast zarządy okręgów kierują centralnymi placówkami sezonowymi znajdującymi się na ich terenie, urządzają i wyposażają te obiekty, przeprowadzają remonty, angażują personel, zatwierdzają interwencje użytkowników.

Akcja wczasów i lecznictwa finansowana jest z kilku źródeł. Składają się na nie dotacje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Wczasów Pracowniczych, fundusze Zarządu Głównego ZNP, akcji socjalnej oraz wpłaty wczasowiczów.

Szczególne źródła finansowania ukazuje tabela nr 3 (zam. na str. 7).

Na zdjęciach zamieszczonych na str. 7 kolejno: Sanatorium ZNP w Ciechojniku; Wnętrze Domu ZNP w Jachrance; Domek wczasowy w Krynicy Morskiej.

Nie ma na nas tygodnia, a nawet dnia, by nie odbywały się w środowisku nauczycielskim wyprawy do teatru, by nie organizowano interesujących imprez sportowych, by nie otwierano wystaw plastycznej. I jakkolwiek w stosunku do potrzeb imprez tych jest ciągle zbyt mało, nie ulega chyba wątpliwości, że właśnie w dziedzinie kultury, turystyki i sportu osiągnięcia Związku są szczególnie bogate. I to zarówno w zakresie upowszechniania nauki i sztuki, jak i rozwijania ruchu twórczego wśród nauczycieli. Tak w dziedzinie turystyki, jak i wychowania fizycznego i sportu.

W SŁUŻBIE POLIHIMNII I JEJ KOLEŻANEK

Ruch amatorski w środowisku nauczycielskim ma długą i bogatą tradycję. Tradycja ta jest ciągle żywa.

O aktywności zespołów artystycznych świadczy fakt, że w ciągu roku zorganizowały one — w klubach nauczycielskich, szkołach i zakładach pracy — ponad 2 tys. występów. Prezentowały także swój dorobek na imprezach ogólnopolskich — między innymi uczestniczyły w Festiwalu Piosenki Żołnierskiej w Kołobrzegu oraz Piosenki Radzieckiej w Zielonej Górze. Na specjalne podkreślenie zasługuje fakt, że zespoły pedagogów brały także udział w imprezach międzynarodowych — w Międzynarodowym Festiwalu Zespołów Chórnych w Gorycy we Włoszech, gdzie chór z Poznania uzyskał drugą nagrodę Festiwalu i nagrodę publiczności oraz w Przeglądzie Chórów w Wilnie. Prezentowały także swój dorobek na Węgrzech i w NRD.

Szczególnie licznie zespoły nauczycielskie występowały na festiwalach kulturalnych związków zawodowych. W pierwszym festiwalu uczestniczyło 146 zespołów, w drugim — 178. O ich poziomie świadczy najlepiej fakt, że do przeglądów międzybranżowych zakwalifikowano wówczas 102 zespoły, a do centralnych — 13. Spośród tych ostatnich — chóry z Poznania i Nowego Targu zdobyły dwie pierwsze nagrody, a chór z Słupska i Nysy oraz zespół działający przy Klubie Nauczycielskim w Łodzi — wyróżnienia.

A oto inne przykłady świadczące o aktywności i poziomie nauczycielskiego ruchu artystycznego. Otóż w 1971 roku zorganizowano — wspólnie z Polskim Radiem — imprezę pod hasłem: „Mikrofon dla wszystkich”, w

której brały między innymi udział takie zespoły, jak chór „Frasz” z Wrocławia, regionalny zespół „Heródk” z Lipnicy Wielkiej, kwartet wokalny z Krosna Odrzańskiego oraz zespół estradowy z Nowego Sącza. Trzeba jeszcze wspomnieć o, przeprowadzonych w 1970 roku rejonowych, przeglądach zespołów kameralnych; wzięły w nich udział 82 zespoły — cztery z nich prezentowały swój dorobek na koncercie laureatów. Nowym kierunkiem pracy w działalności kulturalnej naszego Związku jest Konkurs Krasomówczy im. prof. Zenona Kle-

filimowy. Popołano kluby okręgowe i ich centralne zarządy. Obecnie grupy twórcze nauczycieli skupiają ponad 1600 osób. Najliczniejszą grupę zrzeszającą 875 osób, stanowią plastycy; kluby literackie skupiają 515 pedagogów, zaś najmłodsze kluby — fotograficzno-filmowe — ponad 200.

Związek udziela tym grupom daleko idącej pomocy, organizując różnego typu kursy i seminaria, plenery, konkursy i wycieczki. W ostatnich czterech latach w kursach i seminariach uczestniczyło blisko 1600 nauczycieli, ogarniętych tworzącą pasją. Wielu

KULTURA SPORT TURYSTYKA

mensiewicza, którego celem jest kształcenie w szerokich kręgach pedagogów kultury i estetyki języka ojczystego. Konkurs ten budzi coraz większe zainteresowanie — w dotychczasowych eliminacjach i finałach wzięło udział około 40 tys. nauczycieli.

TWORCZE PASJE

Jest w kraju wielu pedagogów, którzy zajmują się nie tylko wychowaniem i nauczaniem, lecz także piszą, malują, sięgają po kamerę filmową. I właśnie Związek pomaga im w znacznym stopniu rozwijać twórcze pasje. To głównie dzięki jego różnorodnym inicjatywom rozwijał się bardzo poważnie w ostatnich latach ruch twórczy wśród nauczycieli. Ujęto w ramy organizacyjne kluby literackie, plastyczne i fotograficzno-

filmowy. Popołano kluby okręgowe i ich centralne zarządy. Obecnie grupy twórcze nauczycieli skupiają ponad 1600 osób. Najliczniejszą grupę zrzeszającą 875 osób, stanowią plastycy; kluby literackie skupiają 515 pedagogów, zaś najmłodsze kluby — fotograficzno-filmowe — ponad 200.

Związek udziela tym grupom daleko idącej pomocy, organizując różnego typu kursy i seminaria, plenery, konkursy i wycieczki. W ostatnich czterech latach w kursach i seminariach uczestniczyło blisko 1600 nauczycieli, ogarniętych tworzącą pasją. Wielu

Jeśli chodzi o osiągnięcia nauczycieli fotografików i filmowców — na odnotowanie zasługuje zwłaszcza pierwszy ogólnopolski przegląd w Łodzi, na którym 57 uczestników zaprezentowało 66 filmów krótkometrażowych i 47 zestawów przezręcz, oraz Ogólnopolska Wystawa Fotografii Artystycznej w Poznaniu, która umożliwiła zaprezentowanie swego dorobku 29 autorom. Nauczyciele fotografii i filmowcy brali również udział w wystawach i konkursach zagranicznych — w Bułgarii, Czechosłowacji i NRD.

W KLUBOWYM FOTELU

Tu właśnie — we własnym klubie nauczycielskim — wychowawca najlepiej wyciszy, wzbogacając jednocześnie swą wiedzę z zakresu różnych dziedzin nauki i sztuki. Nic więc dziwnego, że do pracy klubów przynajmniej się wielką wagę, czego dowodem jest choćby przeprowadzone w latach 1969—1970 współzawodnictwo tych placówek.

W ostatnim czasie wzrosła też poważność ich liczba. W 1970 roku mieliśmy 108 klubów nauczycielskich, obecnie działają ich w kraju 148 (w tym 13 — przy szkołach wyższych). Największą liczbą klubów, sięgającą kilkuset, szczytą się województwa katowickie i lubelskie oraz stolica.

Zwiększenie zasięgu oddziaływania na środowisko nauczycielskie i lokalne, zwracanie szczególnej uwagi na potrzeby nauczycieli młodych oraz tych, którzy pracują na wsiach i w małych miasteczkach, wprowadzanie takich form pracy, jak studia wychowania estetycznego i teatralnego, kluby informacji politycznej, dyskusyjne kluby filmowe i telewizyjne — oto widome znaki

Szczególnym dorobkiem szczytą się ruch plastyczny pedagogów. Tylko w roku Festiwalu Kultural-

gatów ZNP — podjął Związek w obecnej kadencji było:

DOSKONALENIE SYSTEMU DZIAŁANIA

Chodziło zwłaszcza o zwiększenie roli i autorytetu instancji i ogniw organizacyjnych. Ich odpowiedzialności za realizację zadań związkowych; o umacnianie demokracji wewnątrzzwiązkowej przez szersze konsultowanie założeń Związku, lepsze informowanie członków ZNP o działalności instancji, a wreszcie o pogłębienie różnych form pracy z aktywnie. Czy i w jakim stopniu udało się te zamierzenia zrealizować?

Do niewątpliwych osiągnięć należy zaliczyć działalność mającą na celu zwiększenie roli i uprawnień oraz spreyczenie zakresu podstawowych zadań poszczególnych instancji ZNP. W efekcie opracowany został i opublikowany konkretny dokument: wytyczne w sprawie roli, uprawnień i zadań zarządów oddziałów i rad zakładowych. Wytyczne te stanowczo precyzyjnie określają zakres współdziałania instancji Związku z terenową administracją szkolną, uprawnienia i kompetencje tych instancji. Warto może wspomnieć, że dokument ten jest następnym tego typu — po opracowanych w ubiegłej kadencji wytycznych dla ogniw.

Istotną rolę polepszenia stylu pracy związkowej postanowienia podjął Zarząd Główny ZNP w 1971 roku. Sformułowano wówczas wnioski zmierzające do precyzyjnego określenia zadań i kompetencji instancji poszczególnych i szczebli organizacyjnych. Chodziło między innymi o to, by uniknąć dublowania zakresu kompetencji.

Jednym z podstawowych zadań organizacyjnych, jakie — zgodnie z uchwałami X Zjazdu Dele-

stałego rozwoju i żywotności nauczycielskich klubów.

W ŚWIAT I POLSKIE

Turystyka to dziedzina, która rozwija się ostatnio w naszym Związku szczególnie intensywnie. I to zarówno krajowa, jak i zagraniczna.

O rozmiarach turystyki krajowej najlepiej mówią liczby. Otóż w 1971 roku zorganizowano w kraju 8155 różnego typu wycieczek, w których brało udział blisko 3 tys. uczestników (dla porównania: w 1969 r. wycieczek tych było

W ostatnim czasie działają w kraju 352 nauczycielskie zespoły artystyczne. Śpiewa w nich, gra, tańczy i recytuje około 6 tys. pedagogów. Na zdjęciu: Zespół ZNP z Mińska Mazowieckiego.

7100). Spośród wielu imprez i inicjatyw, należy zwłaszcza wymienić — prowadzoną wspólnie z „Gromadą” — akcję pod hasłem: „Nauczyciele zwiedzają stolicę kraju!”, tylko w 1971 roku w ramach tej akcji zwiedziło Warszawę blisko 8 tys. pedagogów.

Niezależnie od wycieczek turystyczno-krajoznawczych ZNP organizował — wspólnie z Głównym Zarządem Politycznym Wojska Polskiego — imprezy turystyczne o charakterze masowo-politycznym. W latach 1970—1973 zorganizowano trzy ogólnopolskie zloty (krakowski, w 100 rocznicę urodzin Włodzimierza Lenina, kielecki i w 900-lecie miasta Kielc, koszański — pod hasłem: „Szlakiem zwycięstw i Armii Wojska Polskiego”), trzy

mienię „Pociągi Przyjaźni” do Kraju Rad, którymi wyjechało 680 pedagogów; wyjazdy do Międzynarodowego Domu Naukowiec w Drużbie oraz wymienne wycieczki bezdewizowe do Związku Radzieckiego, Czechosłowacji, NRD i na Węgry.

Jeśli chodzi o poszczególne kraje — największą liczbą nauczycieli odwiedziła Związek Radziecki (ponad 4 tys. osób), NRD (3185 osób) i Bułgarię (1642 osoby). Do krajów zachodnich wyjechało w ostatnich trzech latach 289 pedagogów, podobna liczba odwiedziła również Jugosławię.

SPRAWNI I WYPOCZĘCI

Działalność sportowo-rekreacyjną, do której Związek przy-

wiązuje coraz większą wagę, prowadzi systematycznie 365 nauczycielskich ognisk TKKF. W ich ramach działają między innymi sekcje: siatkówki, koszykówki, piłki ręcznej, strzelectwa i pływania.

Z myślą o popularyzacji różnych form sportu i rekreacji w najniższych ogniwach związkowych — organizowane są imprezy ogólnokrajowe: turnieje piłki siatkowej i tenisa stołowego oraz mistrzostwa strzeleckie i szachowe. Dzięki tym inicjatywom wzrosła liczba zespołów i sekcji sportowych. Tak na przykład w drugim turnieju piłki siatkowej startowało już blisko 3300 zespołów.

Niezależnie od tego — wiele ogniw związkowych organizuje własne imprezy rekreacyjno-sportowe. Szczególnym powodzeniem cieszą się festyny sportowe nauczycieli organizowane wspólnie z wojskiem. W latach 1970—1971 zorganizowano 324 takie festyny z udziałem ponad 90 tysięcy osób.

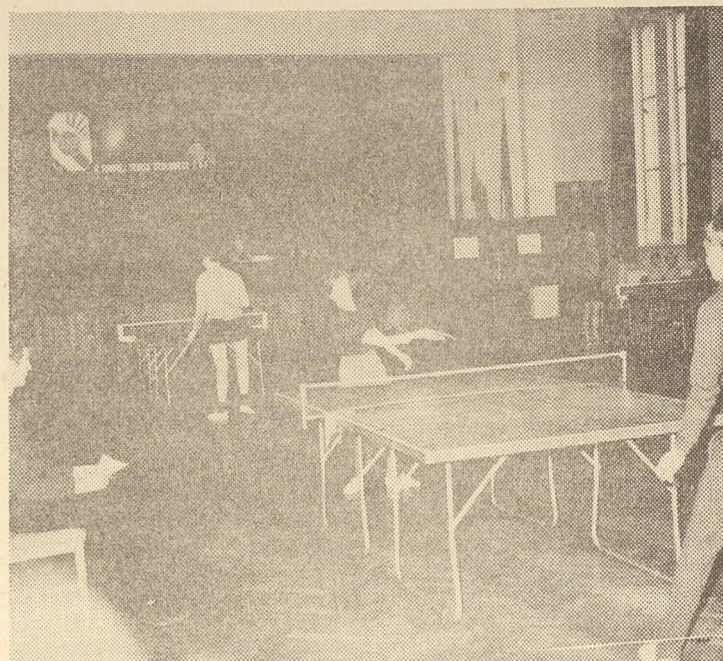
A oto inny przykład świadczący o poważnym rozwoju działalności sportowo-rekreacyjnej w ogniwach związkowych: w okresie sprawozdawczym tylko na terenie Okręgu Krakowskiego odbyło się 350 imprez, w których uczestniczyło 16 tys. nauczycieli i członków ich rodzin.

OD NICH GŁÓWNI ZALEŻY...

Właśnie, od działaczy społeczno-oświatowych zależy w znacznym stopniu to, jak będzie się rozwijać kultura w szerokich kręgach pedagogów. A zatem kształcenie i doskonalenie tych działaczy, to sprawa pierwszorzędnej wagi. Najczęściej stosowaną formą są tu dwutygodniowe kursy wakacyjne oraz kilkudniowe seminaria śródroczne. W ubiegłym roku zaczęły powstawać roczne studia kultury współczesnej; obecnie pracuje już siedem takich studiów — w Białymostku, Krakowie, Katowicach, Kielcach, Warszawie i dwa — w wojewód-

twie łódzkim. I kolejna innowacja: od 1970 roku prowadzone są tzw spotkania z teatrem, organizowane w czasie ferii zimowych dla działaczy pracujących na wsi i w małych miasteczkach.

A więc system doskonalenia działaczy kulturalnych jest bardzo bogaty. W sumie Zarząd Główny prowadzi sześć stałych ośrodków — dwa w Gdyni oraz we Wrocławiu, Krakowie, Ogorkach koło Węgorzowa i w Ustrzykach Dolnych. Kształceniu są tu

W ramach 365 nauczycielskich ogniw TKKF działają m.in. sekcje: siatkówki, koszykówki, piłki ręcznej, strzelectwa i pływania. Na zdjęciu: rozgrywki tenisa stołowego.

współpracuje ponadto ściśle z Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, Zjednoczeniem Upowszechniania Prasy i Książki „Ruch”, z organizacjami i instytucjami turystycznymi, Towarzystwem Przyjaciół Sztuk Pięknych, pracownicy wydziałów pracy społeczno-oświatowej i inni organizatorzy życia kulturalnego i sportowego w naszym Związku. W sumie w ostatniej kadencji w różnego typu kursach i seminariach uczestniczyło blisko 12 tys. organizatorów tego życia.

SPRZYMIERZENCY

Związek nasz nie mógłby rozwinąć tak szeroko i wszechstron-

nie działalności kulturalnej, turystycznej i sportowej, gdyby nie współdziałał ściśle z wieloma organizacjami, resortami i instytucjami. Naturalnie, na czoło wysuwa się tu współpraca z resortem oświaty i kultury; daleko idącej pomocy — głównie finansowej udziela także naszemu Związkowi CRZZ.

Na szczególne podkreślenie zasługuje też bogata i wszechstronna pomoc Głównego Zarządu Politycznego Wojska Polskiego. ZNP

współpracuje ponadto ściśle z Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, Zjednoczeniem Upowszechniania Prasy i Książki „Ruch”, z organizacjami i instytucjami turystycznymi, Towarzystwem Przyjaciół Sztuk Pięknych, pracownicy wydziałów pracy społeczno-oświatowej i inni organizatorzy życia kulturalnego i sportowego w naszym Związku. W sumie w ostatniej kadencji w różnego typu kursach i seminariach uczestniczyło blisko 12 tys. organizatorów tego życia.

To również dzięki ich pomocy — tak organizacyjnej i finansowej, jak merytorycznej — ZNP legitymuje się tak poważnym dorobkiem w dziedzinie kultury, sportu i turystyki.

num ustaliło, iż Zarząd Główny powinien koncentrować się na: formułowaniu programów pracy Związku; działaniu zmierzającym do optymalnego polepszenia sytuacji zrzeszonych w ZNP środowisk zawodowych; współdziałanie w rozwiązywaniu podstawowych problemów oświaty, nauki i wychowania. Zadaniem Zarządu Głównego jest podejmowanie generalnych prac wymagających rozwiązania na szczeblu centralnym przy współdziałaniu z centralnymi władzami politycznymi i państwowymi. Zarząd Główny powinien także wydawać akty normatywne regulujące życie związkowe, inspirować i kontrolować działalność ogniw terenowych, zwłaszcza zarządów okręgowych oraz udzielać im niezbędnej pomocy.

Natomiast zakres kompetencji i odpowiedzialności zarządów okręgowych powinien — jak to ustalono na wspomnianym plenum — wynikać z praktycznej realizacji programu pracy Związku, korygowanego i wzbogaconego o potrzeby danego środowiska. W szczególności zaś zarządy okręgowych powinny udzielać pomocy zarządom oddziałów i radom zakładowym, zwłaszcza w rozwiązywaniu spraw wykraczających poza kompetencje i możliwości tych instancji. No i oczywiście współdziałać z terenowymi władzami politycznymi i państwowymi w celu stwarzania najkorzystniejszych warunków do realizacji zadań Związku.

Konsekwencją tego stanowiska były decyzje zmierzające do dostosowania struktury organizacyjnej do zadań przypadających poszczególnym instancjom. Warto podkreślić, że większość postanowień wspomnianego ple-

num została już wcielona w życie, bądź też jest aktualnie realizowana. Przykładowo: postanowienie dotyczące roli instancji i ogniw organizacyjnych znalazły wyraz w projekcie Statutu ZNP. Już w trakcie kampanii sprawozdawczo-wyborczej zmniejszono liczbę członków kierownictw w zarządach okręgowych i w zasadzie — zgodnie z sugestią plenum — wybrano społecznych przesów zarządów oddziałów. Uregulowano też sprawę zatrudnienia w tych instancjach pracowników technicznych opłacanych ze składki związkowej. W Zarządzie Głównym stopniowo zmniejsza się stan zatrudnienia. Wprowadzone zostały również nowe zasady podziału składki członkowskiej. Realizacja części postanowień Zarządu Głównego wymaga jednak dłuższego czasu i stanowi ważne zadanie na przyszłość.

ZARZĄD GŁÓWNY — najwyższa władza związkowa w okresie między zjazdami, pracował w składzie 99 osób. W jego pracach uczestniczyli również siedmiu zastępców, członków ZG ZNP. W czasie kadencji odbyło się osiem posiedzeń plenarnych, na których podjęto najbardziej węzłowe w działalności związkowej problemy.

Przed wszystkim plenum rozpatrzyło i zaakceptowało program realizacji uchwały X Zjazdu Delegatów ZNP. Kilkakrotnie przedmiotem obrad była ocena realizacji tej uchwały w świetle nowej sytuacji politycznej kraju oraz decyzji VI Zjazdu PZPR. Gruntownej analizie treści i form działania ZNP dokonano na wspomnianym już posiedzeniu plenarnym w 1971 roku,

W zakresie polityki oświatowej i działalności ideowo-pedagogicznej plenum podjęło następujące tematy: jakość pracy szkoły; zamierzenia Komitetu Ekspertów przygotowującego raport o stanie

Warto podkreślić, że członkowie Zarządu Głównego działali w sekcjach związkowych; wszyscy też brali udział w pracach jednej z komisji problemowych. Spośród ośmiu istniejących komisji — ekonomicznej, finansowo-gospodarczej, historycznej, ochrony pracy, odznaczonych, pedagogicznej, wczasów i lecznictwa oraz rady sportu, wychowania fizycznego i turystyki — do najaktywniejszych, jeśli sędzić po liczbie spotkań, należały w okresie kadencji komisje pedagogiczna i ekonomiczna.

PREZYDIUM ZARZĄDU GŁÓWNEGO

pracujące w 25-osobowym składzie, spotkało się w okresie kadencji 19 razy. Jakie problemy były przedmiotem debaty? Przede wszystkim rozpatrzone i zaakceptowano informacje dotyczące zamierzeń Zarządu Głównego w sprawie realizacji uchwały X Zjazdu; dokonano oceny udziału ZNP w dyskusjach nad wytycznymi na VI Zjazd PZPR oraz w realizacji jego uchwały. Jedno z posiedzeń — w styczniu 1972 roku — poświęcone było podsumowaniu okręgowych konsultacji przeprowadzonych w związku z projektem Karty Praw i Obowiązków Nauczyciela.

(Dokończenie na str. 10)

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

(Dokończenie ze str. 9)

Niezależnie od tego na zebraniach Prezydium podejmowano węzłowe problemy związane ze wszystkimi kierunkami działania Związku. O sprawach tych informujemy w relacjach charakteryzujących poszczególne działy pracy.

PRACA Z AKTYWEM

to jeden z najbardziej istotnych elementów działalności organizacyjnej. I trzeba stwierdzić, że sprawie tej poświęcono wiele uwagi. W okresie kadencji odbyło się osiem jednodniowych narad prezesów zarządów okręgów, na których przedyskutowano między innymi takie sprawy jak: projekt Karty Praw i Obowiązków Nauczyciela, ocena kampanii sprawozdawczo-wyborczej, doskonalenie metod i stylu pracy instancji związkowych, przygotowanie do XI Krajowego Zjazdu Delegatów. Ponadto prezesi uczestniczyli we wszystkich posiedzeniach Zarządu Głównego i jego Prezydium.

Natomiast dla sekretarzy zarządów okręgów zorganizowano pięć jednodniowych narad, na których omówiono między innymi projekt wytycznych w sprawie roli zarządów oddziałów, sprawy socjalno-bytowe nauczycieli i pracowników nauki, stan i potrzeby w zakresie wczasów i lecznictwa oraz wytyczne ZG ZNP w sprawie kampanii sprawozdawczo-wyborczej. Niezależnie od narad zorganizowano dla sekretarzy dwie kursokonferencje. Dziewięciodniowa, w Gdańsku — poświęcona była problemom doskonalenia działalności związkowej. Druga, trzydniowa, w Poznaniu, dotyczyła aktualnych problemów pracy ZNP ze szczególnym uwzględnieniem roli zarządów oddziałów.

WSPÓLDZIAŁANIE Z SOJUSZNIKAMI

Charakteryzując ogólnie sytuację w tym zakresie — można stwierdzić, że ogniwa i instancje ZNP spotykały się z życzliwym zainteresowaniem i pomocą komitetów PZPR; tak samo zresztą, jak Zarząd Główny — z pomocą Wydziału Nauki i Oświaty KC PZPR. Niemały wpływ na to ma fakt dużego zaangażowania politycznego członków ZNP. Wielu z nich to przecież aktywni działacze PZPR, ZSL i SD.

Na dobre wyniki działania ZNP istotny wpływ miała też współpraca z radami narodowymi wszystkich szczebli. I w tym przypadku pomocne jest zaangażowanie nauczycieli. Wystarczy wspomnieć, że w GRN działa 10,6 tys. członków ZNP; w PRN — 1,7 tys.; w MRN — 2,6 tys.; w DRN — 0,3 tys., zaś w WRN — 0,2 tys.

Nauczyciele i wychowawcy należą też do czołówek działaczy komitetów Frontu Jedności Narodu; pracuje ich tam ponad 30 tysięcy. Dużą pomocą w realizacji zadań Związku — zwłaszcza w zaspokajaniu potrzeb pracowników oświaty i nauki — służyła CRZZ, a w terenie — jej niższe ogniwa. Rozszerzyła się również w okresie kadencji współpraca ZNP z ludowym Wojskiem Polskim i organizacjami młodzieżowymi. Pedagodzy stanowią zresztą przodującą kadrę działaczy ZHP (37 tys. nauczycieli); ZMS (7 tys.) oraz ZMW (ponad 14 tys.).

Kontakty nie ograniczają się jednak tylko do tych organizacji. Społeczna aktywność nauczycieli obejmuje swym zasięgiem działalność wszystkich instytucji, organizacji i placówek, które prowadzą pracę oświatowo-wychowawczą. Stanowi ona wyraz za-

angażowania ideowo-politycznego pracowników oświaty i nauki, a jednocześnie przyczynia się do wzrostu autorytetu pedagogów w środowisku.

WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA

Już ponad 24 lata uczestniczy ZNP w działalności Międzynarodowej Federacji Związków Zawodowych Pracowników Oświaty (FISE), której był współzałożycielem. FISE zrzesza 37 związków zawodowych i liczy ponad 11 milionów członków. Należą do niej związki pracowników oświaty krajów socjalistycznych oraz liczne organizacje związkowe nauczycieli krajów Ameryki Łacińskiej, Afryki i Europy Zachodniej.

Związek współdziała we wszystkich akcjach solidarnościowych, podejmowanych z inicjatywy FISE. Na przykład w ramach pomocy dla krajów gospodarczo zaniedbanych ZNP przekazał w 1970 roku do Peru urządzenia pracowni szkolnych: fizycznej, chemicznej, matematycznej i geograficznej. Za pośrednictwem FISE, ZNP przesłał telegramy i listy solidarnościowe do Wietnamu, Senegalu, Sudanu i Chile.

ZNP należy także — poprzez Sekcję Nauki — do Światowej Federacji Pracowników Nauki. ŚFPN podejmuje sprawy związane z pozycją społeczną pracownika nauki, jego warształem badawczym i usytuowaniem prawnymaterialnym. Dużą wagę przywiązuje też do roli nauki i jej zastosowania dla rozwoju krajów gospodarczo i kulturalnie zaniedbanych.

ZNP współpracuje ponadto bezpośrednio ze związkami zawodowymi pracowników oświaty i nauki krajów socjalistycznych i kapitalistycznych. W latach 1970—1972 wymieniono oficjalne delegacje ze związkami nauczycieli: ZSRR, NRD, CSRS, Austrii, Holandii, Rumunii, Danii, Węgier i Francji. Celem dwustronnych wymian jest przede wszystkim wzajemne studiowanie problemów oświatowych, dydaktyczno-wychowawczych, nauczycielskich i związkowych oraz ustalanie programów współdziałania. Bezpośrednie kontakty są uzupełniane wymianą materiałów, informacji, opracowań i czasopism.

POSTĘPOWE TRADYCJE ZNP

Związek nasz, legitymujący się tak bogatymi, postępowymi tradycjami, przywiązuje dużą wagę do badań nad dziejami nauczycielskiego ruchu zawodowego. W tej dziedzinie w ostatniej kadencji nastąpił duży krok naprzód. Komisja Historyczna, Biuro Historii ZG ZNP oraz terenowe komisje historyczne wystąpiły z szeregiem inicjatyw. Do najważniejszych należą: sesje popularnonaukowe, konferencje, plenarne spotkania i okolicznościowe zebrania poświęcone dziejom ruchu nauczycielskiego; badanie i opracowanie dziejów tajnej oświaty w okresie okupacji, opracowania dotyczące dziejów ZNP, ogłaszanie konkursów na temat historii Związku, udzielanie pomocy finansowej członkom ZNP piszącym prace magisterskie oraz zakupowanie prac poświęconych tematyce związkowej.

W ciągu kadencji odbyły się trzy centralne sesje popularnonaukowe oraz osiem konferencji komisji okręgowych. Prace badawcze nad jawną i tajną oświatą w okresie okupacji rozpoczęto w końcu 1970 roku. Badaniami tymi objęto 13 okręgów. Zespoły powiatowe przeprowadziły już weryfikację około 14 tys. ankiet. Obecnie oddziały ZNP przystąpiły do opracowania monografii tajnego nauczania.

Na uwagę zasługuje też doro-

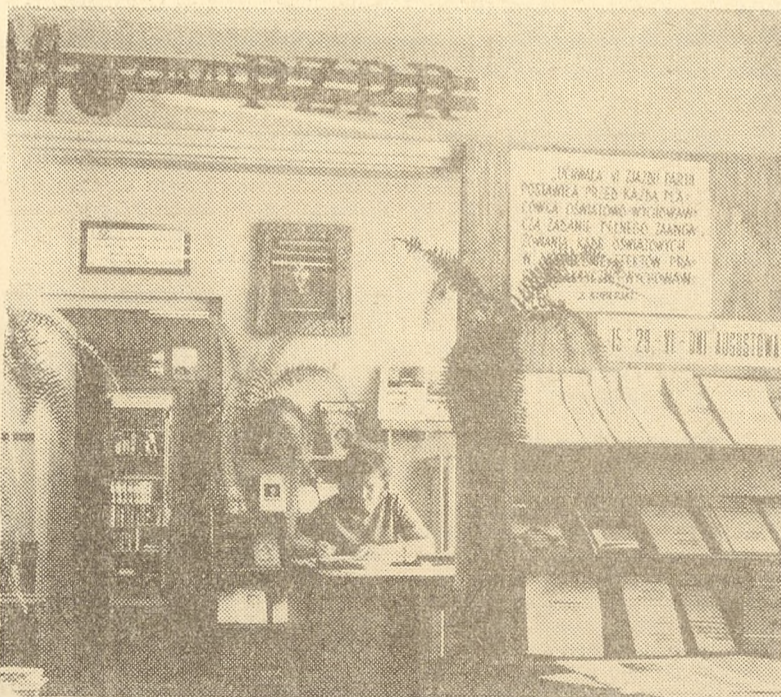
bek wydawniczy. Ukazało się już kilka książek o tajnym nauczaniu oraz staraniem Komisji Nauk Pedagogicznych przy Oddziale PAN w Krakowie siedem tomów materiałów dotyczących tej problematyki. Wysły też drukiem trzy pozycje o tematyce związkowej. Ponadto „Kwartalnik Nauczyciela Opolskiego” opublikował materiały na temat: „Nauczyciel na ziemiach zachodnich i północnych”, opracowania monograficzne ukazały się również w roczniku „Ogniska Nauczycielskiego” w Okręgu Lubelskim. Problematykę tę podjęło również wiele oddziałów powiatowych w okręgach gdańskim, kieleckim, szczecińskim, białostockim.

W celu ożywienia zainteresowań problematyką historyczną ZNP — Zarząd Główny ogłosił w 1972 roku konkurs na ten temat. Podobne konkursy ogłosiły zarządy okręgowe w Szczecinie i Gdańsku.

Ukończona została już dalsza część wystawy obrazującej dzieje ruchu związkowego pt. „Walka organizacji związkowych o postępową szkołę polską, o jej demokratyczny charakter w latach 1905—1945”, której scenariusz i eksponaty przygotowało Biuro Historii ZG ZNP.

Dom Wypoczynkowy ZNP w Jastrzębiej Górze

W Bibliotece Pedagogicznej Domu Nauczyciela w Augustowie

By przyjąć z pomocą terenowym komisjom historycznym — Biuro Historii przygotowało i oddało do druku „Bibliografię oświaty polskiej w okresie drugiej wojny światowej i okupacji hitlerowskiej” oraz opracowało 25 kartotek działaczy związkowych.

Informację o organizacyjnej działalności Związku w okresie kadencji chcemy zakończyć relacją o jednym z najważniejszych w życiu ZNP wydarzeń, jakim jest

KAMPANIA SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZA

podsumowująca dotychczasowy dorobek i wytyczająca zadania na następny okres. Kampania sprawozdawczo-wyborcza 1972 roku

zapoczątkowana została w lutym i marcu zebraniem ognisk. Wybory w oddziałach i radach zakładowych odbywały się w kwietniu i maju; zaś zjazdy okręgowe — w czerwcu.

Cechą charakterystyczną tegorocznej kampanii była jej wyjątkowo dobra atmosfera polityczna. Wydarzenia społeczno-polityczne ostatnich kilkunastu miesięcy wycisnęły wyraźne piętno na życiu związkowym. Sprawily, że zebrania sprawozdawczo-wyborcze stały się okazją do podjęcia szerokiej dyskusji nad sytuacją obecną oraz przyszłościową szkoły i nauczyciela. Przekształciły się one w środowiskowe narady nad formami wcielania w życie uchwał VI Zjazdu PZPR, zwłaszcza nad opracowywaniem i realizacją programu rozwoju szkół i placówek oświatowo-wychowawczych w latach 1972—1975. Poważny wpływ na przebieg kampanii wywarło przygotowanie, a następnie uchwalenie Karty Praw i Obowiązków Nauczyciela oraz wydanie przez Radę Ministrów rozporządzenia w sprawie uposażeń nauczycieli i nauczycieli akademickich.

Frekwencja była na ogół wysoka. W ogniskach i zakładowych organizacjach związkowych

ności środowiska nauczycielskiego i jego odpowiedzialności za realizację zadań dydaktyczno-wychowawczych. Ogół nauczycieli w pełni zaaprobował program rozwoju oświaty i nauki sformułowany w uchwale VI Zjazdu PZPR. Jednocześnie stwierdzano, że muszą zostać stworzone krzystniejsze warunki do realizacji ambitnych założeń programowych. Powszechnie domagano się zapewnienia oświacie odpowiedniej bazy lokalowej, sprzętu, nowoczesnych, dostosowanych do programów pomocy naukowych, podręczników dla młodzieży i nauczycieli, lektury. Wskazywano również na potrzebę likwidacji klas łączonych, zmniejszenie liczby uczniów w klasie itp. Dużą nadzieję wiąży nauczyciele z programami szkół rozwoju i placówek do 1975 roku. Poważną rezerwą osiągania lepszych wyników widzą we własnej pracy, zaangażowaniu, podnoszeniu kwalifikacji.

Drugim nurtem dyskusji na zebraniach sprawozdawczo-wyborczych, a na niektórych nawet dominującym, były sprawy socjalne. Zapowiedź podwyżki płac, a następnie wejście w życie nowego systemu wynagradzania nauczycieli, przyjęto z wielkim zadowoleniem. Podkreślano doniosłe społecznie znaczenie regulacji płac, zwłaszcza dla zwiększenia atrakcyjności zawodu i podniesienia jego autorytetu w środowisku.

Z podobnie przychylnym odzwźwiękiem spotkały się decyzje w sprawach emerytalnych oraz mieszkaniowych. Kampania wykazała, że choć stopień zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wzrasta, jest on ciągle niewystarczający. Wyrażano nadzieję, że do generalnej poprawy przyczyni się realizacja opracowywanych przez władze terenowe programów zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych nauczycieli.

Do wymagających radykalnych zmian należą nadal sprawy wypoczynku i lecznictwa. Duże dysproporcje między potrzebami a możliwościami ich zaspokojenia, niezadowalające niekiedy warunki wypoczynku, niski standard niektórych ośrodków — poddano krytyce domagając się od władz szkolnych i związkowych energicznego działania w celu poprawy sytuacji.

Na ogół pozytywnie oceniono dotychczasowy dorobek ogniw związkowych, choć jednocześnie wskazywano na braki i niedociągnięcia w systemie działania Związku i poszczególnych instancji.

Warto wspomnieć, że wybory przyniosły znaczne zmiany w składach zarządów i rad. W ogniskach nowo wybrani członkowie zarządów stanowią 59,5 proc., w tym prezesi — 53,7 proc. W oddziałach wybrano 60 proc. nowych członków zarządów i 50,3 proc. nowych prezesów. W okręgach nowi członkowie zarządów stanowią 65,8 proc., a prezesi — 36,9 proc.

Do pozytywnych zjawisk należy zaliczyć wzrost liczby młodych kolegów (do 30 lat) we władzach związkowych. W ogniskach stanowią oni 26,8 proc.; w oddziałach — 15,1 proc.; w okręgach — 3 proc.

W porównaniu z 1969 rokiem zwiększył się także udział kobiet we władzach związkowych. W ogniskach z 49,7 proc. do 59,8 proc.; w oddziałach — z 33,7 proc. do 38,2 proc.; w zakładowych organizacjach związkowych — z 33,9 proc. do 36,5 proc.

W wyniku wyborów do władz związkowych weszli ludzie obdarzeni zaufaniem środowiska nauczycielskiego, działacze o dużym autorytecie i poważnym dorobku w pracy zawodowej i społecznej.

JAK GOSPODARUJEMY MAJĄTKIEM ZWIĄZKOWYM

Dziedzina, której Zarząd Główny i zarządy instancji terenowych ZNP poświęcały zawsze szczególnie wiele uwagi, jest działalność finansowo-gospodarcza. Prawidłowość i słusność poczynań Związku w tym zakresie stwierdził już X Krajowy Zjazd Delegatów, który pozytywnie ocenił dorobek uprzedniego okresu, znaczny wzrost środków przeznaczonych na pomoc socjalną, inwestycje, wczasowe i lecznicze oraz na inne świadczenia służące zaspokojeniu bytowych i kulturalnych potrzeb nauczycieli.

Zalecając kontynuowanie zasadniczych kierunków polityki finansowej, delegaci zwrócili wówczas uwagę na konieczność dalszej maksymalnej dyscypliny finansowej i koncentracji środków.

Wskazania zjazdu stanowiły podstawę działalności Związku w okresie ostatnich trzech lat. Lata te przyniosły dalszy wzrost dochodów budżetowych o 23,5 proc. Dochody, które w 1969 roku kształtowały się na poziomie 153 361,5 tys., w roku 1971 osiągnęły 189 454,3 tys. złotych. W funduszach tych 70 proc. stanowi składka członkowska; 9,6 proc. wpływy z imprez kulturalno-oświatowych; 2,5 proc. wpływy na fundusz pomocy koleżeńskiej; 1,2 proc. dotacje WKZZ. Pozostałe 16,7 proc. to pozostałość z roku ubiegłego (10 proc.) oraz inne dochody, jak chociażby wpływy z wynajmu pomieszczeń.

Tak więc składka członkowska stanowi nadal główne źródło wpływów budżetowych Związku, mimo że jej procentowy udział w globalnych dochodach był w 1971 roku nieco mniejszy (70

proc.) niż w 1969 roku (74 proc.). Nie znaczy to jednak, iż zmalały konkretne wpływy z tytułu składki; przeciwnie wzrosły one ze 113 756,7 tys. zł do 132 081,1 tys. zł, co jest wynikiem zarówno znacznego wzrostu liczby członków ZNP, jak i dużo regularniejszego opłacania składek. Owo wspomniane obniżenie udziału składek w ogólnym dochodzie wynika po pierwsze ze wzrostu tego dochodu, po drugie zaś ze zwiększenia się kwot wpływających z innych pozycji, jak na przykład z imprez kulturalno-oświatowych (z 1,7 proc. w 1969 roku do 9,6 proc. w 1971 roku) itp.

Poza funduszami pochodzącymi z wymienionych źródeł Związek dysponował również dotacjami byłego Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, które przeznaczone były na działalność ideowo-pedagogiczną, społeczno-oświatową oraz na wydatki rzeczowe klubów nauczycielskich; dalej pomocą Funduszu Wczasów Pracowniczych, której celem były dopłaty do ulgowych skierowań na wczasowe i dotacje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w całości spożytkowanymi na bezpłatne kierowanie potrzebujących tego kolegów do prowadzonych przez Związek sanatoriów.

GDZIE I NA CO?

zużytkowano pokaźne przeciętne dochody — oto pytanie dla członków Związku, „współwłaścicieli” owych kwot najważniejsze.

A więc przede wszystkim składka członkowska i jej podział między poszczególne ognia i akcje specjalne. Za podstawę procentowego podziału składki przyjęto

zasady wynikające z uchwał ZG ZNP z lat 1970—1971, zgodnie z którymi 52,5 proc. funduszy składkowych przyznano oddziałom i zakładowym organizacjom związkowym (wraz z zasiłkami statutowymi i dotacją wyrównawczą); 16,5 proc. otrzymały okręgi; 9 proc. Zarząd Główny; 9 proc. przyznano na centralizowany fundusz inwestycyjny ZNP; 2 proc. na międzyzwiązkowy fundusz śródowniskowy i 11 proc. przekazano do CRZZ jako udział w składkach, ogólnozwiązkowy fundusz inwestycyjny i kulturalno-oświatowy.

Warto tu na marginesie zaznaczyć, że uchwałą ZG ZNP w styczniu 1972 roku wprowadzono zmiany w procentowym podziale składki członkowskiej. Rzecz w tym, iż udział w korzystaniu ze składki oddziałów i zakładowych organizacji związkowych zwiększono do 59,8 proc., co oznacza, że już w roku bieżącym ognia te otrzymają o 10,5 mln złotych więcej niż w roku ubiegłym.

Zwiększono także składkę na własny fundusz inwestycyjny do 10 proc. Natomiast zmniejszono udział okręgów do 17,2 proc. (wliczając w to 2 proc. na fundusze śródowniskowe) oraz pewnemu obniżeniu ulegną udziały Zarządu Głównego (do 8 proc.) i CRZZ (do 5 proc.) To na przyszłość.

Tyle, jeśli chodzi o podział centralny. A jak kształtowały się w latach 1969—1971 wydatki poszczególnych ogniw ilustruje tabela nr 1.

Jeśli chodzi o porównanie roku 1969 i 1971, to warto zaznaczyć, iż wydatki w ogniskach wzrosły o 16,1 proc., w oddziałach o 20,5 proc., w okręgach o 48,4 proc., zaś w Zarządzie Głównym tylko o 8,9 proc. Niewielki, bo 10,3-procentowy wzrost notuje się też w dziale przelewów na CRZZ, fundusz inwestycyjny, akcję wczasów itp.

Dla współgospodarzy majątku związkowego interesująca może też być odpowiedź na pytanie: jak rozkładały się wydatki z punktu widzenia celu ich wykorzystania (patrz tabela nr 2).

Jak więc łatwo się zorientować, w latach 1969—1971 bardzo wydatnie, bo o 43,6 proc. wzrosły wydatki na te dziedziny działalności, które służą bezpośrednio członkom Związku. Zmalały natomiast o 2,5 proc. koszty organizacyjne i związane z utrzymaniem instancji.

Szczególnie jaskrawo wydatnia się to, jeśli porównamy wydatki w latach 1969—1971 w przeliczeniu na jednego członka związku. Otóż w zakresie opieki socjalnej i pomocy dla członków wzrost wynosi 50,9 proc.; działalności kulturalno-oświatowej — 16,3 proc.; turystyki i wypoczynku — 36,7 proc.; sportu i wychowania fizycznego — 6,7 proc., wreszcie funduszy inwestycyjnych i wczasów — 31,9 proc.

Ponadto, jak wspomniano wyżej, Związek dysponował dotacjami resortu oświaty, Funduszu Wczasów Pracowniczych oraz PZU. Jeśli chodzi o pierwszą z nich, to kwoty przyznane w latach 1969 (9 700 tys. zł), 1970 (2 300 tys. zł) i 1971 (9 276 tys. zł) wykorzystano w całości z przeznaczeniem na działalność pedagogiczną — łącznie za okres sprawozdawczy 12 365,9 tys. zł; na działalność społeczno-oświatową — 2 071,2 tys. zł; kursy — 6 657,9 tys. zł; kluby nauczycielskie — 5 623,9 tys. zł; szkolenie i konkursy bhp — 742,7 tys. zł; zorganizowanie „Pociągu Przyjaźni” (dwukrotnie) — 1 256,2 tys. zł. Charakteryzując ten dział wydatków, warto zwrócić uwagę, że w okresie lat 1969—1971 pewnemu obniżeniu uległ procentowy udział wydatków na działalność pedagogiczną i oświatową, zwiększył się natomiast udział funduszy przeznaczonych na pozostałe dziedziny.

PKZP — NAJWIĘKSZA AGENDA ZWIĄZKU

Na podkreślenie zasługuje znaczny postęp w zakresie rozwoju pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych, jak również ich umocnienie się ekonomiczne. W tej chwili kasy te stanowią najpoważniejszą agendę związkową. Członkami kas zapomogowo-pożyczkowych z końcem 1971 roku było 435,3 tys. osób, co stanowi

70,5 proc. członków Związku. Warto wspomnieć, że najniższy stopień przynależności do PKZP wykazują koledzy z okręgów Katowice, Kraków, Łódź miasto, Poznań i Szczecin.

Kasy zapomogowo-pożyczkowe rozwijają już bardzo szeroko różne formy działania i stanowią rzeczywistą pomoc dla wielu kolegów. O różnorodności i zasięgu ich pracy świadczyć mogą wskaźniki przedstawione w tabeli nr 3.

Charakteryzując ogólnie przydatność PKZP, można stwierdzić, iż około 60 proc. członków kas korzysta z różnych usług, zwłaszcza pożyczek ratalnych. Wzrasta liczba korzystających z pożyczek budowlanych i mieszkaniowych, których w okresie sprawozdawczym udzielono 9731 na łączną kwotę 79 mln zł. Możliwe to było dzięki porozumieniu z Krajowym Komitetem SFBSiI, którego pomoc pozwoliła zwiększyć fundusze na pożyczki mieszkaniowe do 180 mln złotych.

INWESTYCJE

I w tej dziedzinie okres sprawozdawczy zaznaczył się sporym dorobkiem. Zakończona została budowa domu wypoczynkowego w Zakopanem wartości 10 mln złotych; oddano do użytku drugi już pawilon sanatoryjny w Jachrance, którego wzniesienie i wyposażenie kosztowało 5 mln złotych.

W tejże samej Jachrance powstaje ośrodek wypoczynkowy, zaś w Szczawnicy — nowe sanatorium. W obu tych obiektach prace są znacznie zaawansowane, a ich przekazanie do użytku powinno nastąpić w drugim kwartale przyszłego roku. Jeśli chodzi o nowe inwestycje, to w latach 1969—1971 majątek związkowy wzbogacił się o dwa nowe domy nauczycielskie. Jeden wzniesiono w Białej Podlaskiej, drugi w Jaśle.

Jednocześnie wiele uwagi poświęcono sprawie podniesienia poziomu sezonowych ośrodków wczasowych. Poważne fundusze przeznaczono na ich wyremontowanie i wyposażenie. Terenowe ognia związkowe otrzymały na ten cel specjalne dotacje z centralnego funduszu inwestycyjnego. Co więcej, z pomocą w tym zakresie przyszła CRZZ, przyznając 30 mln złotych specjalnej dotacji.

W latach 1970—1971 fundusz inwestycyjny wyniósł ogółem 129,1 mln złotych. W tym 105,2 mln złotych stanowił fundusz centralny, zaś 23,9 mln — fundusz terenowy.

Powstaje pytanie, na jakie cele przeznaczono i wydatkowano zgromadzone środki? Najwięcej, bo aż 33 617 tys. złotych pochłonęła budowa nowych lub będących na ukończeniu obiektów leczniczych i wypoczynkowych, jak Jachranka, Zakopane, Szczawnica.

Dotacje przyznane okręgom na remonty i wyposażenie domów nauczycielskich czy sezonowych domów wypoczynkowych wyniosły w okresie sprawozdawczym 7 690

tys. złotych. Nieco tylko mniej, bo 7 641 tys. złotych kosztowały remonty sanatoriów związkowych.

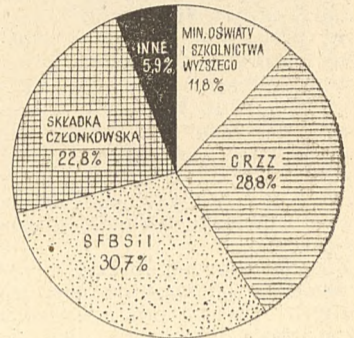
Dalsze 14 221 tys. złotych otrzymały wydziały wczasów i lecznictwa na naprawę i wyposażenie ośrodków wakacyjnych. Wreszcie 2 217,9 tys. złotych wydano na następne prace związane z nowymi, projektowanymi na następne lata inwestycjami.

CZYM DYSPONUJEMY?

Trzeba przyznać, że w wyniku systematycznych i wieloletnich wysiłków majątek Związku przedstawia się wcale pokaźnie, a jego wartość w dniu 1 grudnia 1971 roku wynosiła niebagatelną sumę 378 560,1 tys. złotych.

Ważna jest jednak nie tylko łączna wartość, lecz również od-

STRUKTURA CENTRALNEGO FUNDUSZU INWESTYCYJNEGO

powieź na pytanie, z czego ów związkowy majątek się składa i w jakim stopniu z roku na rok wzrasta. Ilustruje to wymownie poniższe zestawienie (liczby podane w tys. zł).

W ostatnim okresie wzbogacił się również wcale niemało, jeśli chodzi o nowe inwestycje.

A przecież na tym nie kończy się finansowy dorobek ZNP. Według stanu na 31 grudnia 1971 roku Związek, poza kasami zapomogowo-pożyczkowymi i sezonowymi ośrodkami wczasowymi posiadał 129 agend o charakterze socjalnym, na które składało się:

- 40 — domów nauczycielskich (w tym jeden centralny)
- 31 — autokarów
- 18 — okręgowych ośrodków usług pedagogicznych
- 10 — bufetów i kawiarni.

Roczne obroty tych agend kształtowały się na poziomie 150 mln złotych.

Z tym bogatym dorobkiem rozpoczniemy następny okres działalności Związku, okres, który powinien zaznaczyć się dalszym wzrostem naszego wspólnego majątku.

Tabela 1

Ognia	Wydatki /w tys. zł/ w roku			Wskaźnik /1969=100/
	1969	1970	1971	
Ogniska	11 375,7	12 332,2	13 208,1	116,1
Oddziały i zakł. organiz. związkowe	69 425,1	77 644,6	83 719,5	120,5
Okręgi	20 794,6	25 182,6	30 883,5	148,4
Zarząd Główny	9 530,0	10 098,1	10 385,4	108,9
Przelewy na konto CRZZ, fundusz inwestycyjny ZNP, akcję wczasów itp.	28 183,7	29 566,8	31 116,6	110,3
Razem	139 309,1	154 824,3	169 313,1	121,5

Tabela 2

Rodzaj działalności	wydatki budżetowe w tys. zł w roku						Wskaźnik /1969=100/
	1969		1970		1971		
	suma	%	suma	%	suma	%	
Opieka socjalna i pomoc dla członków ZNP wraz z zasiłkami statutowymi	35 870,5	32,5	45 540,0	36,3	54 537,4	39,4	152,0
Prace kulturalno-oświatowe	14 192,5	12,7	16 991,1	13,5	18 083,7	13,1	127,4
Turystyka i wypocznik po pracy	11 199,9	10,1	14 754,0	11,7	16 274,8	11,7	145,3
Sport i wf	3 360,2	3,0	3 849,1	3,3	3 926,1	3,0	116,8
Działalność organizacyjna	16 104,2	14,4	13 516,6	10,8	14 107,0	10,2	87,5
Utrzymanie instancji	30 398,1	27,3	30 626,7	24,4	31 267,5	22,6	102,8
Przelewy na konto CRZZ, fundusz inwestycyjny, akcję wczasów	28 183,7		29 566,8		31 116,6		110,3
Razem	139 309,1	100	154 824,3	100	169 313,1	100	121,5

Tabela 3

Treść	Usługi dla członków w roku			Wskaźnik /1969=100/
	1969	1970	1971	
Obroty/w tys. zł/	2 961 672,3	3 474 875,2	3 976 616,3	134,2
Wkłady oszczędnościowe /w tys. złotych/	471 217,7	541 295,0	616 217,8	130,4
Liczba przyznanych pożyczek ratalnych /w tys./	214,8	233,7	249,0	111,2
Sumy wypłacone na pożyczki ratalne /w tys. zł/	753 153,3	863 920,5	976 731,0	129,6
Liczba pożyczek krótkoterminowych /w tys./	18,6	24,1	24,6	131,7
Sumy wypłacone na pożyczki krótkoterminowe /w tys. zł/	13 891,0	17 642,9	17 729,0	127,6
Liczba pożyczek w czekach uprzednio wziętych /w tys. złotych/	2,5	2,8	3,5	140,0
Suma wypłaconych pożyczek w czekach uprzednio wziętych /w tys. złotych/	13 262,2	13 612,6	17 273,0	130,3
Liczba udzielonych zapomóg /w tys./	5,9	6,8	5,6	94,9
Liczba wypłaconych zapomóg /w tys. zł/	5 697,8	6 153,9	6 293,1	110,5

WZROST MAJĄTKU TRWAŁEGO W TYS. ZŁ.

1969	1971	1969	1971
NIERUCHOMOŚCI 212899,9	227272,6	SPRZĘT SPORTOWY 3975,6	6494,4
SRODKI TRANSPORTU 17483,2	20483,8	SPRZĘT SPECJALNY 19669,9	27699,4
RUCHOMOŚCI BIUROWE-GOSPOD. 42478,6	48342,1	SPRZĘT I URZĄDZENIA KUCHENNE 3936,6	4292,4
RUCHOMOŚCI INTERNATOWE 30927,6	39950,4	KSIĘGOZBIORY 3704,5	4025,0

NOWE INWESTYCJE

ZAKOPANE DOM WYPOCZYNKOWY		KUBATURA 118114 m ³ WARTOŚĆ 10 mln zł
BIAŁA PODLASKA DOM NAUCZYCIELA		KUBATURA 3219 m ³ WARTOŚĆ 2159000 zł
JASKO DOM NAUCZYCIELA		KUBATURA 1534 m ³ WARTOŚĆ 1200000 zł
POZNAŃ DOM NAUCZYCIELA		KUBATURA 5359 m ³ WARTOŚĆ 672435 zł

KADENCJA W OCENIE GŁÓWNEJ KOMISJI REWIZYJNEJ

Założeniem pracy Głównej Komisji Rewizyjnej było współdziałanie z Zarządem Głównym ZNP przy usprawnianiu działalności organizacyjno-merytorycznej oraz zapewnienie prawidłowej i oszczędnej gospodarki majątkiem związkowym.

Główna Komisja Rewizyjna, w skład której wchodziło 21 członków, pracowała pod przewodnictwem **Antoniogo Luczaka**, wiceprzewodniczących — **Józefa Piłńskiego**, **Jana Pasieki** oraz sekretarza — **Henryka Dziensiewicza**. Komisja badała wszystkie podstawowe działy pracy związkowej, a w szczególności dokumentację i ewidencje finansowo-gospodarcze.

Zespoły Głównej Komisji przeprowadziły 42 kontrole poszczególnych działów pracy Zarządu Głównego i jego agend, 89 kontrole ogniw terenowych, agend, ośrodków czasowych i profilaktycznych oraz kursów związkowych, 15 lustracji działalności terenowych komisji rewizyjnych. W pracy swej Główna Komisja korzystała też z protokołów okręgowych komisji rewizyjnych oraz rewidentów związkowych.

Komisje ogniw terenowych przeprowadziły 4270 kontrole, a ponadto 3120 kontrole w pracowniczych kasach zapomogowo-pożyczkowych.

W okresie kadencji odbyło się 14 posiedzeń Prezydium oraz 10 plenarnych zebrań komisji. Jej członkowie uczestniczyli w posiedzeniach Zarządu Głównego, jego Prezydium i Sekretariacie, Komisji Bilansowej i Finansowo-Gospodarczej.

Prace członków Głównej i Okręgowych Komisji Rewizyjnych „podbudowane” zostały specjalnie zorganizowanym seminarium szkoleniowym, dwoma naradami szkoleniowo-instrukcyjnymi. Członkowie otrzymali również szczegółowe pomocnicze wytyczne w sprawie ładania rocznych bilansów.

Główna Komisja Rewizyjna pracowała kolektywnie. W jej posiedzeniach i prezydium brali udział przedstawiciele Sekretariatu ZG ZNP. Protokoły komisji wraz z wnioskami przekazywane też były Zarządowi Głównemu — który „na gorąco” wydawał zarządzenia wiążące się z usuwaniem uchybień i nieprawidłowości.

Większość komisji terenowych wkładała wiele pracy w wykonywanie swych obowiązków. W sporadycznych tylko przypadkach niektóre komisje instancji związkowych i pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych pracowały formalnie, mechanicznie akceptując sprawozdania i bilanse.

CO KOMISJA STWIERDZIŁA?

Główna Komisja Rewizyjna w oparciu o badania i kontrole stwierdziła, że **działalność Związku Nauczycielstwa Polskiego była zgodna ze statutem ZNP, uchwałami X Zjazdu Delegatów, uchwałami i dyrektywami partii oraz CRZZ.**

Związek występował z wnioskami i projektami do odpowiednich instytucji i organizacji zabiegając o pomoc w realizacji postulatów związkowych, zależnych od czynników pozazwiązkowych. Rozwijano się więc współpraca z władzami politycznymi, związkami zawodowymi (CRZZ i WKZZ), resortami oświaty, nauki, kultury i sztuki, radami narodowymi oraz z różnymi instytucjami państwo-

wymi i organizacjami społecznymi.

Komisja stwierdziła, że wyjątkowo sprzyjająca „aura”, jaka powstała na skutek decyzji podejmowanych przez kierownictwo partii — pozwoliła na realizację wielu od lat wysuwanych wniosków Związku.

Działalność wszystkich instancji związkowych w sprawie realizacji podstawowych zadań była w znacznym stopniu skoordynowana. W szczególności na szczeblu oddziałów, zakładowych organizacji związkowych, ognisk i PKZP — działalność oparta była na pracy szerokiego aktywu społecznego. W systemie konsultacji z instytucjami i aktywnym związkowym, ważną rolę spełniały sekcje związkowe i komisje problemowe. Poszczególni członkowie ZNP mieli przy tym możliwość wypowiadania swych opinii i wniosków w prasie związkowej. Za bardzo słuszną komisja uznała stosowanie metody jawności uchwał, przekazywanie w „Biuletynie Organizacyjnym”, w „Głosie Nauczycielskim” i w innych wydawnictwach związkowych — wiadomości o dochodach i wydatkach Związku, publikowanie sprawozdań z działalności. System ten nie tylko kształtuje świadomość związkową, lecz również wzmacnia więź organizacyjną, orientuje w możliwościach świadczeń i usług społecznych.

W okresie kadencji, instancje związkowe miały wpływ na wydawanie w tym czasie przez władze podstawowe akty normatywne, dotyczące pracy szkoły i nauczycieli, stosunków służbowych oraz sytuacji bytowej. Chodzi tu przede wszystkim o uchwaloną przez Sejm Kartę Praw i Obowiązków Nauczyciela.

Komisja stwierdziła, że rozszerzona została działalność ideowo-pedagogiczna w oparciu o dotację Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego. Dużo inicjatyw wykazały instancje związkowe w rozwijaniu różnych form pracy społeczno-politycznej, kulturalno-oświatowej, w działalności sportowej i turystycznej. Zdobyały one dodatkowe fundusze na realizację swych zamierzeń w tych dziedzinach.

pozytywnie oceniono podjętą przez Związek współpracę z Komitetem Ekspertów opracowującym raport o stanie oświaty w Polsce. Poważną rolę odegrały tu zwłaszcza sekcje związkowe.

W okresie kadencji nastąpiło dalsze usprawnienie trybu załatwiania skarg, odwołań i próśb nauczycielskich. Wzrosła opieka ogniw związkowych nad emerytami. Zwiększony został do 180 milionów złotych fundusz na kaucje i pożyczki mieszkaniowe. W latach 1970—1971 udzielono 9731 pożyczek mieszkaniowych, długoterminowych i bezprocentowych. Wartości tego posunięcia nie trzeba wyjaśniać. Komisja potwierdza jednak powszechnie znany fakt, że z mieszkańcami nauczycielskimi nadal jest jeszcze niedobrze.

dużo zrobiono w zakresie wczasów i lecznictwa, lecz i w tej dziedzinie działalność związkowa wymaga stałego rozwoju. Potrzeby wielu nauczycieli nie są bowiem jeszcze zaspokojone.

UWAGI O WYDATKACH

Komisja stwierdziła, że w zakresie finansowo-gospodarczej działalności Związku konsekwentnie dążono do realizacji i przestrzegania uchwał i postulatów X Zjazdu Delegatów ZNP.

Komisja uznała, że słuszną była koncentracja środków w instytucjach na podstawie kierunki działania, pozwoliło to bowiem przede wszystkim na zwiększenie nakładu na świadczenia i usługi społeczne oraz na inwestycje. Słuszną jest również zmniejszenie procentowej wydatków budżetowych na utrzymanie instancji i działalność organizacyjną. Podkreślenia wymaga skoordynowanie planowania budżetowego z planami działalności organizacyjnej i merytorycznej. Zachowano równowagę budżetową, a stosunkowo wysokie pozostałości i nadwyżki budżetowe przekazywane były na celowe wydatki roku następnego.

W podziale składki członkowskiej komisja uznała za prawidłowe zwiększenie udziału zarządów oddziałów oraz rad zakładowych. Za właściwy również komisja uznała proces decentralizowania i przekazywania instancjom terenowym uprawnień i kompetencji przy jednoczesnym wymaganiu od nich ścisłego przestrzegania podstawowych uchwał zjazdu delegatów i wytycznych władz związkowych. Przyczyniło się to do znacznej aktywizacji działalności instancji terenowych, do rozszerzenia zakresu świadczeń i usług społecznych, wzrostu poczucia odpowiedzialności.

Główna Komisja Rewizyjna stwierdziła, że w okresie kadencji

finansowo-majątkowej i dokumentacji występowały bardzo sporadycznie. Ujawniane w czasie kontroli — usuwane były zarządzeniami władz związkowych. W uzasadnionych przypadkach winnych pociągano do odpowiedzialności.

MAJĄTEK ZWIĄZKOWY INWESTYCJE

Komisja Rewizyjna stwierdziła, że działalność inwestycyjna naszego Związku jest znaczna. Zarówno Zarząd Główny, jak i ogniw terenowe troszczą się o wznoszenie nowych budowli, w tym — nowych domów nauczycieli, hoteli nauczycielskich. Komisja potwierdziła fakt, że troska o powiększenie majątku Związku umożliwia naszej organizacji stałe rozszerzanie zakresu świadczeń i usług dla członków. Widoczne jest to szczególnie w sferze lecznictwa, zapewniania wypoczynku, w działalności kulturalno-oświatowej, w rozszerzaniu i rozpowszechnianiu różnych form turystyki i sportu. **Zdaniem komisji tę działalność należy nadal rozwijać.**

W swoim sprawozdaniu omówiła również sposób wydatkowania dotacji Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego na działalność ideowo-pedagogiczną, społeczno-oświatową i kulturalną oraz na szkolenie społecznej in-

PRACA AGEND ZWIĄZKOWYCH

Osobne miejsce poświęca Komisja Rewizyjna ocenie pracy 129 agend związkowych (domów nauczycieli, hoteli, stołówek itp.) Etura Turystyki i Wymiany. Zagranicznej ZG, autokarów itp. Analizując dochody, wydatki i obroty agend — Główna Komisja Rewizyjna stwierdziła, że wymagają one zwiększonego nadzoru i kontroli. Wzrasta majątek agend, a to zobowiązuje. Ustalono, że niedostateczna jest jeszcze troska niektórych agend o samowystarczalność budżetową oraz o tworzenie funduszu na pokrywanie kosztów niezbędnych remontów, uzupełnianie sprzętu itp. **Kosztami tymi nie można obciążać budżetu organizacyjnego Związku.**

Największą organizacyjnie agendą są pracownice kasy zapomogowo-pożyczkowej. Po przeanalizowaniu stanu wkładów członkowskich, obrotów finansowych, wykazów udzielanych pożyczek — Główna Komisja Rewizyjna stwierdziła, że prowadzenie kas napotyka poważne trudności. Zwiększa się zakres działalności kas, świadczonych przez nie usług, wzrastają fundusze i obroty pieniężne, a w związku z tym wzrasta dokumentacja. Kasy prowadzone są przez liczny aktyw społeczny, który na ogół dobrze wywiązuje się ze swych obowiązków. Pracownikami płatnymi o stosunkowo zresztą niskim wynagrodzeniu — są jedynie księgowi. Skarbnicy pełnią swe funkcje społeczne. **W tej sytuacji potrzebna im jest fachowa pomoc i instruktaż oraz kontrola. Trzeba bowiem zapewnić warunki sprzyjające prawidłowemu prowadzeniu i dalszemu rozwojowi kas.**

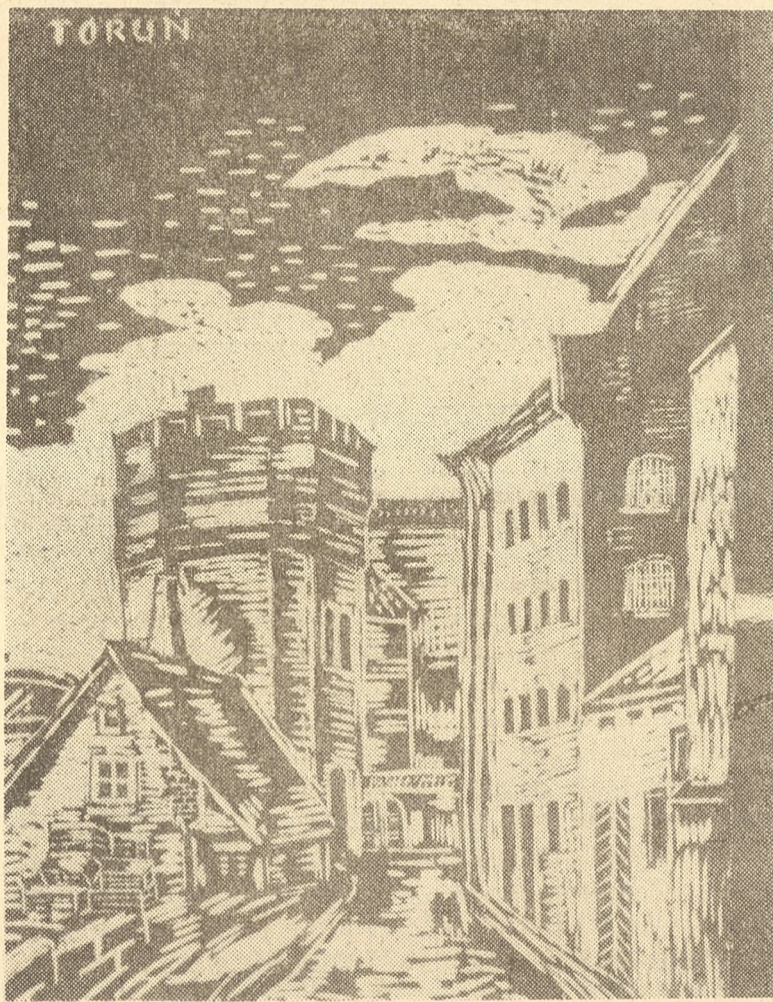
WNIOSKI KOMISJI

Stwierdzając, że dane o gospodarce finansowo-majątkowej Związku zawarte w sprawozdaniu są zgodne ze stanem faktycznym i dokumentacją, Główna Komisja Rewizyjna wysunęła wnioski, by dążyć do dalszego przestrzegania i egzekwowania prawidłowego wymiaru składki członkowskiej przez ogniw terenowe, jawnego i kolektywnego gospodarowania funduszami związkowymi we wszystkich ogniwach. **Potrzebne jest również dalsze wzmacnianie dyscypliny finansowej oraz przestrzeganie celowej i oszczędnej gospodarki funduszami i majątkiem związkowym.** W miarę możliwości należy dążyć do powiększania procentowego udziału zarządów oddziałów i rad zakładowych w podziale składki członkowskiej, do ograniczenia nakładów na utrzymanie instancji i preferowania wydatków na działalność merytoryczną, w szczególności na świadczenia, usługi społeczne, działalność kulturalno-oświatową, sport i turystykę.

Za celowe i uzasadnione komisja uważa centralizowanie w skali krajowej funduszu na inwestycje związkowe. Słuszną jest powołanie i pełne egzekwowanie od pracodawcy pokrywania kosztów rzeczowych na utrzymanie zarządów oddziałów, utrzymanie klubów nauczycielskich, pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych.

Dążyć trzeba do stałego zwiększania dbałości wszystkich instancji i agend ZNP o majątek związkowy, jego zabezpieczenie, konserwację i aktualną inwentaryzację, o systematyczne akumulowanie w budżetach agend związkowych funduszu zasobowego na remonty i wyposażenia. **Również dążyć trzeba do opracowania — w porozumieniu z zainteresowanymi czynnikami — planu i zakresu wykorzystania utworzonego funduszu socjalnego.**

Z TWÓRCZOŚCI NAUCZYCIELI

FR. POBERESZKO

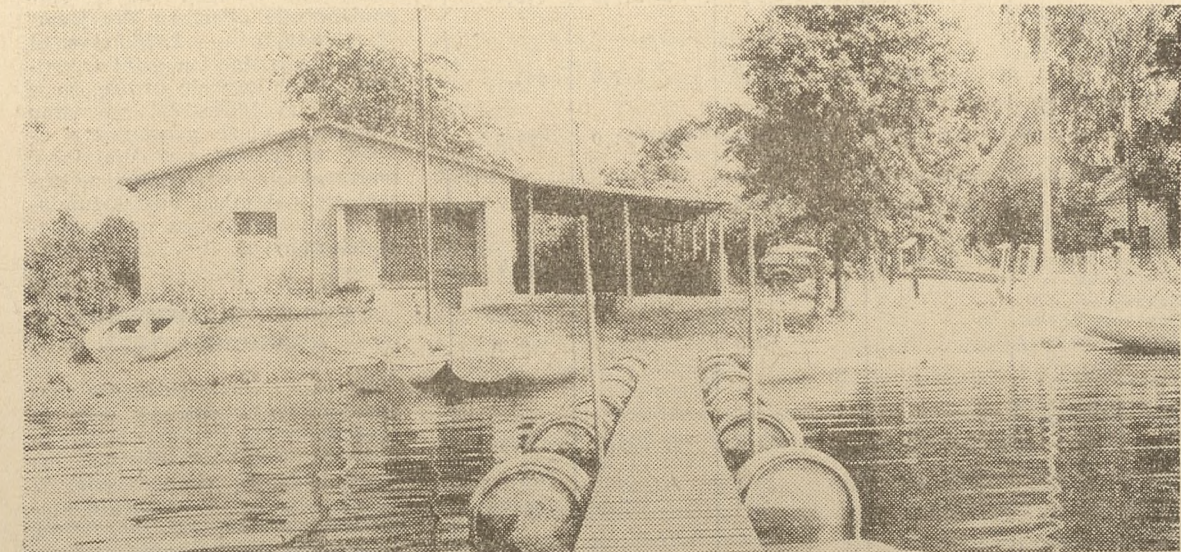
Toruń — Brama Mostowa

wyrażnie zaznaczyć proces dalszego porządkowania i usprawniania gospodarki finansowo-majątkowej, umacniania dyscypliny finansowej i gospodarności, przestrzegania zasady legalności, celowości i jawności w realizacji dochodów i wydatków budżetu organizacyjnego.

W trosce o prawidłową gospodarkę funduszem i majątkiem związkowym znacznie zwiększono kontrolę ogniw i agend.

Lamanie dyscypliny budżetowej, wypadki niegospodarności i nieprawidłowości w gospodarce

spekacji pracy. Dotacje te w latach 1969—1971 wynosiły 28 276 tys. złotych. Zostały one wydatkowane z przekroczeniem o 421,8 tys. złotych, które pokryto z pozostałości dotacyjnych lat ubiegłych. Komisja rozważając to stwierdziła, że w okresie sprawozdawczym nastąpiła znaczna poprawa w zakresie celowości i prawidłowości wydatków dotacyjnych. W niektórych ogniwach terenowych zdarzały się wprawdzie objawy braku dyscypliny finansowej, ale uchybienia ujawniane były od razu i usuwane przez instancje nadrzędne.

Hangar Ośrodka Żeglarskiego ZNP w Ogonkach k/Głizycka